

OER Fase 2b: ontwerp-Omgevingsvisie Overijssel en Regionaal Waterprogramma

Deelrapport Welzijn

6 mei 2025

Verantwoording

Titel	OER Fase 2b: ontwerp-Omgevingsvisie Overijssel en Regionaal Waterprogramma
Opdrachtgever	Provincie Overijssel
Projectleider	Sybren Boukema
Auteur(s)	Alisa van Gent, Nils Binnendijk
Tweede lezer	Joost de Jong
Kenmerk	R012-1294146NLB-V01-agv-NL
Aantal pagina's	38 (exclusief bijlagen)
Datum	6 mei 2025
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

TAUW bv
Handelskade 37
Postbus 133
7400 AC Deventer
T +31 57 06 99 91 1
E info.deventer@tauw.com

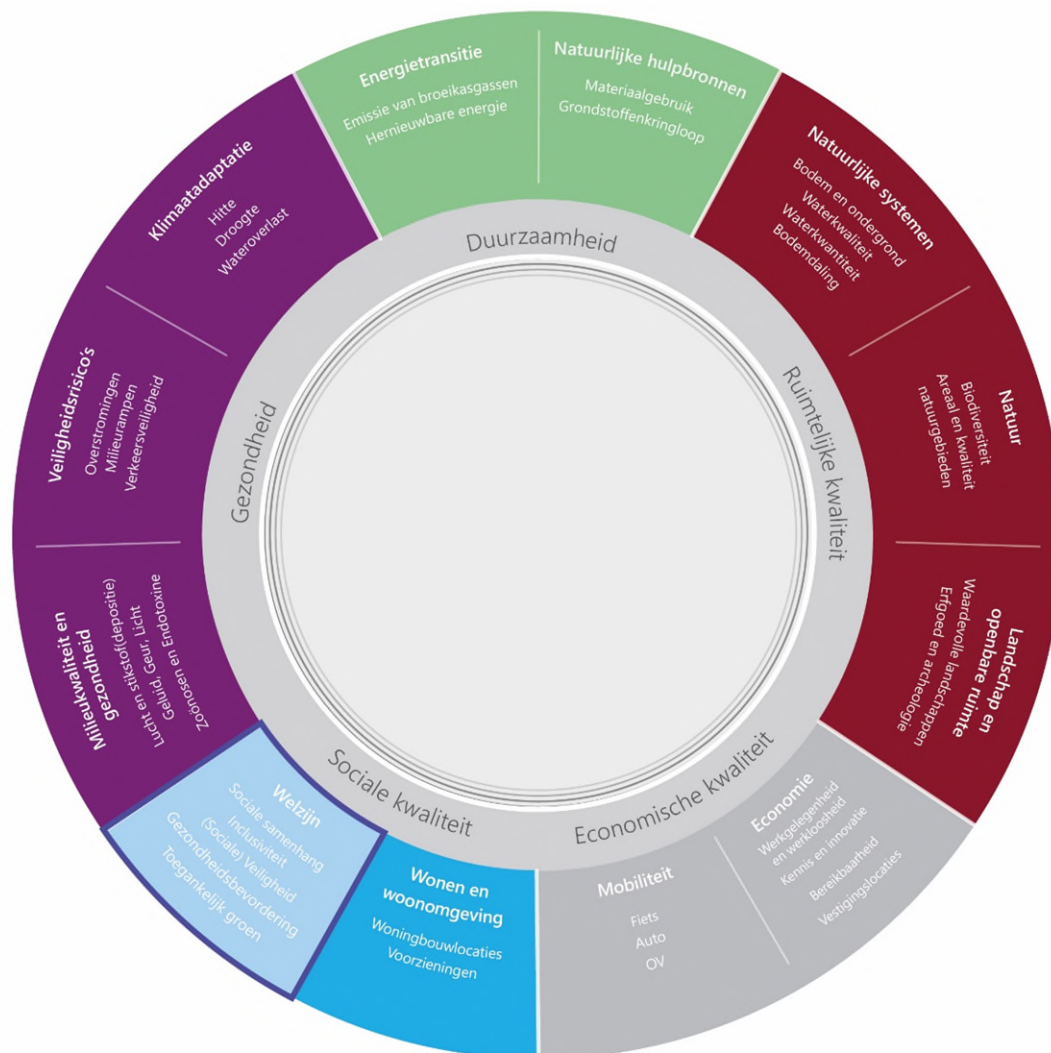
Inhoud

1	Inleiding	4
1.1	Leeswijzer	5
2	Huidige situatie en autonome ontwikkeling	6
2.1	Beoordelingskader en -systematiek	6
2.2	Sociale samenhang.....	7
2.3	Inclusiviteit.....	11
2.4	(Sociale) Veiligheid	14
2.5	Gezondheidsbevordering	18
2.6	Toegankelijk groen	23
3	Effectbeoordeling.....	26
3.1	Sociale samenhang.....	26
3.2	Inclusiviteit.....	28
3.3	(Sociale) Veiligheid	30
3.4	Gezondheidsbevordering	32
3.5	Toegankelijk groen	34
4	Mitigerende maatregelen.....	38
4.1	Mitigerende maatregelen	38
4.2	Aanbevelingen voor het vervolg	38

1 Inleiding

Voorliggend deelrapport is een bijlage bij OER fase 2b: ontwerp-Omgevingsvisie Overijssel (NOO) en Regionaal Waterprogramma (RWP). Welzijn is, naast wonen en woonomgeving, 1 van de 2 thema's binnen Sociale kwaliteit. Het thema bestaat uit de aspecten: 'sociale samenhang', 'inclusiviteit', '(sociale) veiligheid', 'gezondheidsbevordering' en 'toegankelijk groen'. In dit thema wordt er hoofdzakelijk op de sociale aspecten van de leefomgeving ingezoomd. Er is samenhang met het thema wonen en woonomgeving. In dat thema wordt echter verder ingegaan op absolute gegevens van wonen in Overijssel (voldoende en betaalbare woningbouwlocaties) en op (aanwezigheid, kwaliteit en nabijheid van) voorzieningen.

Daarnaast heeft welzijn een relatie met gezondheid. Er is daarom gekozen om het aspect gezondheidsbevordering op te nemen onder het thema welzijn. Gezondheidsbevordering betreft het aandeel inwoners met een gezonde leefstijl, de vervoerskeuze en de beweegvriendelijkheid van de leefomgeving. Gezondheidsbescherming (beschermen tegen ongezonde milieufactoren in de fysieke leefomgeving) is opgenomen in het thema milieukwaliteit en gezondheid.

Figuur 1-1 Thema Welzijn als onderdeel van het Rad voor de Overijsselse leefomgeving

1.1 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk, hoofdstuk 2, staat een beschrijving van de huidige situatie en de autonome ontwikkelingen. Per aspect is voor de huidige situatie en voor de autonome ontwikkeling ook het kwaliteitsniveau beoordeeld. Hoofdstuk 3 bevat een beschrijving van de effecten van beleidskeuzes uit de ontwerp-Omgevingsvisie op de aspecten van het thema welzijn en de effecten van het RWP op het aspect toegankelijk groen.

2 Huidige situatie en autonome ontwikkeling

2.1 Beoordelingskader en -systematiek

Het aspect gezondheidsbevordering hanteert diverse aspecten om een beeld te geven van de wijze waarop de leefomgeving gezond gedrag stimuleert. Deze aspecten versterken en ondersteunen elkaar vaak en zijn hierdoor lastig los van elkaar te zien en te meten. Aspecten voor een gezondheid bevorderende omgeving zijn bijvoorbeeld het faciliteren van voldoende beweging, keuze van vervoersmiddelen en nabijheid van groen. Aspecten als ervaren gezondheid en overgewicht worden betrokken om een completer beeld te krijgen van de gezondheid van inwoners van Overijssel. Deze aspecten worden echter maar voor een (beperkt) deel verklaard vanuit de fysieke leefomgeving (zie achtergrondkader in hoofdstuk 3) en dienen daarmee vooral als aanvullende informatie voor de uitgangssituatie. De aspecten worden kwalitatief beoordeeld. Waar kwantitatieve gegevens beschikbaar waren, zijn deze meegenomen in de beschrijving.

Tabel 2-1 Overzichtstabel beoordelingskader thema gezondheid

Aspect	Doel	Criterium	Databron
Sociale samenhang	Vitale inwoners, die zo lang mogelijk, én zo goed mogelijk zelfstandig kunnen leven in een samenleving waar mensen voor elkaar klaarstaan	De mate van (ervaren) sociale samenhang (onder andere eenzaamheid, contact bureu)	Burgerpanel Overijssel (provincie Overijssel, 2023) Eenzaamheid GGD-regio (VZinfo 2022) Regionale Monitor Brede Welvaart (CBS, 2023) De sociale staat van Nederland 2019 (SCP, 2019)
Inclusiviteit	Inclusieve Overijsselse samenleving, waarin iedereen mee kan doen	De mate waarin de plek waar je woont of opgroeit bepaalt wat je kansen zijn om deel te nemen aan de samenleving	Burgerpanel Overijssel (provincie Overijssel, 2023) Regionale Monitor Brede Welvaart (CBS, 2023) De sociale staat van Nederland 2019 (SCP, 2019)
(Sociale) Veiligheid	Geen duidelijk doel geformuleerd	De (ervaren) (sociale) veiligheid	Leefbaarheid in Nederland 2018 (Rigo & Atlas voor gemeenten, 2019) Regionale Monitor Brede Welvaart (CBS, 2020) PBL/CBS regionale bevolkings- en huishoudensprognose 2022 StatLine - (On)veiligheidsbeleving: regio (CBS, 2019)
Gezondheidsbevordering	Het aandeel inwoners met een gezonde leefstijl	Het aandeel inwoners met een gezonde leefstijl, de vervoerskeuze en de beweegvriendelijkheid van de leefomgeving	Gezondheidsmonitors 2020 en 2022 (GGD); Milieuverkenning GGD, 2023 Onder andere beweegrichtlijn en beweegvriendelijke leefomgeving, ervaren

Aspect	Doel	Criterium	Databron
			gezondheid, over- of ondergewicht; CBS/OVIN; Vervoerswijzekeuze (CBS)
Toegankelijkheid Groen	Verbeteren van de toegang tot groenvoorzieningen	Afstand en toegankelijkheid tot groenvoorzieningen	CBS – nabijheid voorzieningen – Groenvoorzieningen. Milieuverkenning Provincie Overijssel (GGD, 2023)

2.2 Sociale samenhang

Om inzicht te krijgen in de mate van (ervaren) sociale samenhang in de provincie Overijssel zijn gegevens van het burgerpanel Overijssel geraadpleegd.

Het burgerpanel biedt, op basis van stellingen inzicht in de regionale verschillen van de sociale cohesie van Overijssel, deze cijfers worden ook gebruikt door het CBS. De cijfers zijn afkomstig uit 2023.

Naast deze gegevens is ook gebruik gemaakt van gegevens toegespitst op regionale eenzaamheid. Deze gegevens zijn opgesteld door het RIVM en de GGD-regio's in 2022 en zijn toegespitst op de regio's. De eenzaamheid is gemeten aan de hand van 11 uitspraken over eenzaamheid zoals 'ik mis een goede vriend of vriendin', of 'wanneer ik daar behoefte aan heb, kan ik altijd bij vrienden terecht'. Het RIVM classificeert een respondent die minstens drie antwoorden negatief beantwoordt als eenzaam. Naast deze gegevens is ook het rapport 'De sociale staat van Nederland 2019' van het Sociaal Cultureel Planbureau geraadpleegd. Dit rapport geeft inzicht in verschillende onderdelen van de sociale samenhang zoals onderlinge verdraagzaamheid, en betrokkenheid in de maatschappij.

2.2.1 Beleidskader

De provincie Overijssel beoogt de complementariteit van bruisende steden te versterken en te combineren met het vitale platteland, waardoor een ruimtelijk, cultureel, sociaal en economisch samenhangend geheel ontstaat. Daarbij dient de leefbaarheid en diversiteit van het landelijk gebied behouden en versterkt te worden. Daarnaast dienen stedelijke netwerken optimaal in verbinding staan met andere netwerken. Dit wil zeggen dat grotere en kleinere steden elkaar onderling versterken en aanvullen ([provincie Overijssel, 2023](#)).

Er zijn daarnaast 3 kwaliteitsambities geformuleerd die de koers bepalen van sturing op sociale kwaliteit:

1. Overijssels 'noaberschap' koesteren: het karakteristieke Overijsselse 'noaberschap' is een belangrijke verbindende factor als het 'sociaal kapitaal' van Overijssel (dit uit zich in het grote aantal vrijwilligers, lokale initiatieven voor de eigen leefomgeving en coöperaties op het gebied van duurzaamheid)
2. Stimuleren van culturele identiteit: lokale en regionale identiteit versterkt de verbondenheid van bewoners met elkaar en hun omgeving(kwaliteit)
3. Verbinden van lokale kennis en energie met de ontwikkeling van provinciaal beleid en de uitvoering van ruimtelijke opgaven: bewoners en 'gebruikers' actief betrekken bij de ontwikkeling van provinciaal beleid en de uitvoering van ruimtelijke opgaven in hun leefomgeving versterkt de betrokkenheid en het gevoel van eigenaarschap ([provincie Overijssel, 2023](#))

In de beleidsnota sociale kwaliteit 2021-2026 is het beleid gericht op de sociale samenhang verder uiteengezet. De aanwezige kennis in Overijssel dient te worden benut door gesprekken te voeren met gemeenten, initiatiefnemers en vrijwilligers. Doel hiervan is 'Overijsselaars stimuleren gezond en vitaal te blijven en initiatief te nemen voor een fijne buurt en een omgeving die past bij wat je nodig hebt. Zodat zij zo lang mogelijk zelfstandig kunnen leven in hun eigen fijne leefomgeving' (provincie Overijssel, 2022).

De beleidsnota richt zich op een drietal speerpunten:

1. Vitaliteit, positieve gezondheid: Positieve gezondheid gaat verder dan enkel het voorkomen van ziekte, maar ook over het goed zorgen voor jezelf en plezier halen uit het leven. Dit wordt onder andere bereikt door goede voeding, buitenlucht, beweging en een sociaal leven. De provincie werkt hier aan door te participeren in het netwerk van de regio's Salland, IJsselland en Twente, preventiebeleid van gemeenten te ondersteunen en middels het sport en beweegakkoord
2. Sociale ontmoetingsplekken: bij dit speerpunt wordt gekeken naar ontmoetingsplekken in dorpen en wijken waar inwoners van elkaar kunnen ontmoeten en leren. Een plek waar goede ideeën ontstaan en activiteiten te ondernemen. De provincie ondersteunt dit door een subsidie op te stellen voor mooie initiatieven. Het verzamelen en delen van kennis en het opbouwen van een netwerk met gemeenten voor betere ondersteuning van Sociale Ontmoetingsplekken
3. Maatschappelijke initiatieven & vrijwilligers: de provincie beoogt vrijwilligers te stimuleren waarderen en het zelf organiserend vermogen te versterken. De provincie begeleidt het vinden van financiering, bijvoorbeeld door handgeld, crowd-funding en subsidies bij fondsen. De provincie heeft adviseurs en initiatievencoaches die initiatief nemende inwoners ondersteunen. Daarnaast wil de provincie samenwerking tussen vrijwilligersorganisaties stimuleren

2.2.2 Huidige situatie

Inwoners in de provincie Overijssel ervaren meer sociale cohesie in de buurt dan de gemiddelde Nederlander. Ze vinden vaker dat mensen in hun buurt op een prettige manier met elkaar omgaan, en voelen zich thuis in de buurt. Ze geven aan in een gezellige buurt met veel saamhorigheid te wonen en herkennen zich niet in de stelling dat mensen in hun buurt elkaar nauwelijks kennen. Overijsselaars geven de sociale cohesie in de provincie het rapportcijfer 6,4 op, tegenover 6,0 in Nederland (Burgerpanel Overijssel, 2023).

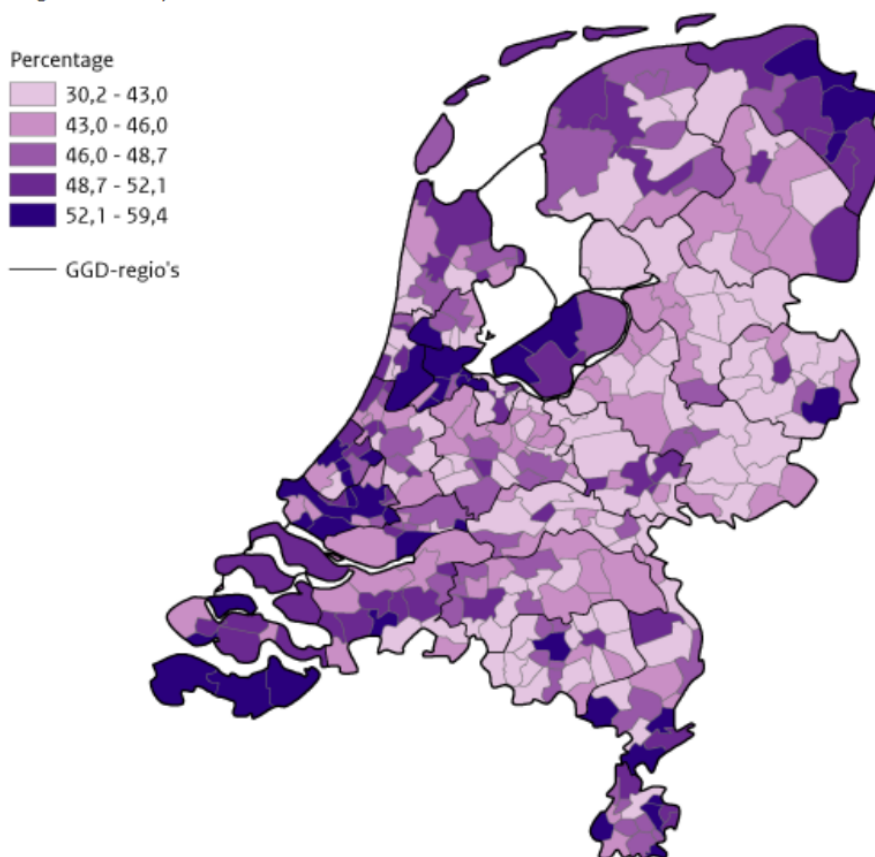
Gemiddeld genomen is er weinig verschil tussen de 2 regio's van Overijssel. Tussen stedelijke en niet stedelijke gemeenten is echter wel een beduidend verschil zichtbaar. 40 % van de inwoners in stedelijke gebieden ervaren de buurt waarin ze wonen als gezellig en saamhorig. Dit percentage ligt beduidend hoger bij inwoners woonachtig in rurale gebieden, waar het percentage 57 % is (Burgerpanel Overijssel, 2023).

Ook het percentage inwoners dat zich eenzaam voelt, ligt in Overijssel lager dan landelijk. In 2022 was het aandeel eenzamen in West-Overijssel 44 % en in Twente 45 %. Het aandeel lag hiermee lager dan de bijna 49 % in Nederland. Enschede, Almelo en Deventer zijn de gemeenten met de hoogste percentages eenzaamheid in de provincie. Vooral op het Twentse platteland voelt men zich minder vaak eenzaam (Corona Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2022).

Deze regio kent van oudsher het culturele fenomeen van noaberschap: informele zorg door buren onder elkaar. Onderstaande figuur geeft een kaart weer van het percentage mensen dat aangeeft zich eenzaam te voelen.

Eenzaamheid 2022

Per gemeente, 18 jaar en ouder

Figuur 2-1 Eenzaamheid 2022 (Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen van GGD'en CBS en RIVM)

Mede door het 'noaberschap' hebben Overijsselaren gemiddeld genomen het meest contact met vrienden, familie of buren van alle provinciën. Gemiddeld genomen heeft 73,4 % van de Overijsselse bevolking minstens 1 keer week contact met naasten in hun omgeving. In Losser, Borne en Hellendoorn ligt dit percentage nog hoger met 77 %. In de gemeente Hengelo en Zwartewaterland zijn de laagste percentages van de provincie te vinden. 72,4 % (CBS, 2022).

Daarnaast heeft het Overijsselse 'noaberschap' ook een positieve invloed op het aantal actieve vrijwilligers. In de provincie Overijssel geeft 47 % van de inwoners aan actief te zijn als vrijwilliger. Landelijk gezien ligt dit percentage iets lager op 44 % (Burgerpanel Overijssel, 2023).

Conclusie

Geconcludeerd kan worden dat de sociale samenhang in de provincie overwegend goed is. De provincie is in Nederland koploper op veel onderdelen binnen het aspect sociale samenhang. Dit is zichtbaar op het Twentse platteland waar veel sociale zorg en samenhang is: 'noaberschap'. Alhoewel de provincie landelijk goed scoort, zijn er aandachtspunten.

Zo geeft bijvoorbeeld ongeveer 45 % van de Overijsselse bevolking nog aan zich eenzaam te voelen, en geeft 26,8 % van de inwoners aan zijn of haar naasten minder dan eens per week te zien.

Tabel 2-2 Waardering van de huidige situatie

Aspect	Doel	Criterium	Huidige situatie
Sociale samenhang	Vitale inwoners, die zo lang mogelijk, én zo goed mogelijk zelfstandig kunnen leven in een samenleving waar mensen voor elkaar klaarstaan	De mate van (ervaren) sociale samenhang (onder andere eenzaamheid, contact buren	Overwegend goed

2.2.3 Autonome ontwikkeling

In de sociale staat van Nederland stelt het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP, 2019) dat Nederlanders gemiddeld optimistisch zijn over de sociale cohesie. Echter maken mensen zich wel zorgen over de manier waarop wij in Nederland met elkaar omgaan, over asociaal gedrag en groeiende onverdraagzaamheid. Er is een groeiende trend waarneembaar van sociale tegenstellingen of zelfs spanningen of conflicten in de samenleving, desalniettemin lijkt het algemeen optimisme in de samenleving redelijk gelijk te blijven door de jaren heen. De verwachting is dat het aandeel eenzamen in de provincie Overijssel zeer marginaal gaat toenemen. Naar verwachting zal deze trend soortgelijk landelijk doorzetten (RIVM, 2016).

Conclusie

Voor veel aspecten binnen het thema sociale samenhang staat Overijssel er momenteel het beste voor ten opzichte van andere provincies. Vooral door de hoge mate van ervaren noaberschap zal naar verwachting Overijssel ook in de toekomst deze positie behouden. Dit neemt echter niet weg dat er nog steeds sprake zal zijn van eenzaamheid, onverdraagzaamheid en sociale spanningen.

Tabel 2-3 Waardering van de autonome ontwikkeling ten opzichte van de huidige situatie

Aspect	Doel	Criterium	Huidige situatie	Autonome ontwikkeling
Sociale samenhang	Vitale inwoners, die zo lang mogelijk, én zo goed mogelijk zelfstandig kunnen leven in een samenleving waar mensen voor elkaar klaarstaan	De mate van (ervaren) sociale samenhang (onder andere eenzaamheid) contact buren	Overwegend goed	Overwegend goed

2.3 Inclusiviteit

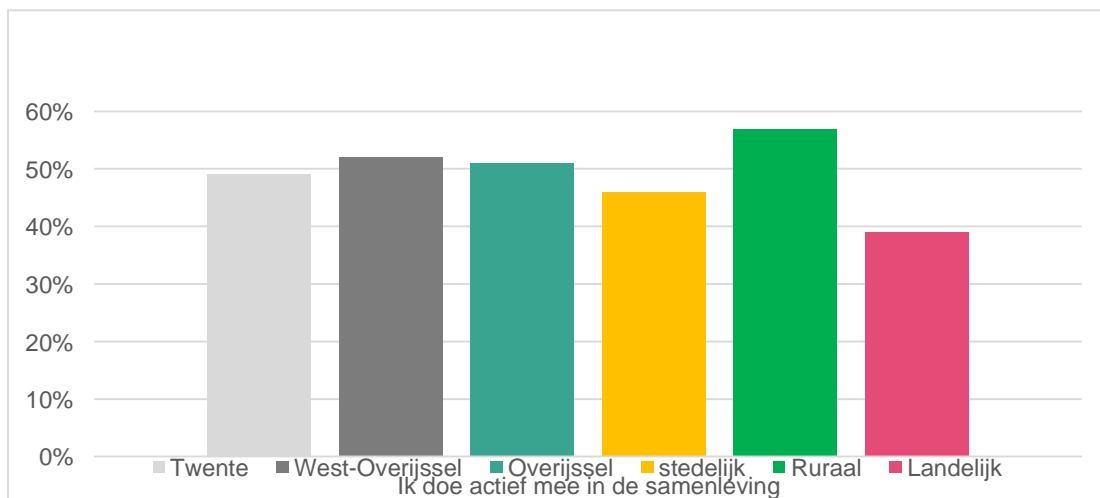
Om inzicht te krijgen in de inclusiviteit in de provincie Overijssel zijn gegevens van het burgerpanel Overijssel geraadpleegd. Het burgerpanel biedt inzicht in de regionale verschillen van de sociale cohesie van Overijssel. Voor dit aspect is gebruik gemaakt van de stellingen 'ik doe actief mee in de samenleving' en 'ik voel mij onderdeel van de samenleving' welke vergeleken zijn met het landelijk gemiddelde. Daarnaast zijn ook gegevens van het CBS ingaande op werkloosheid en het aantal werklozen geraadpleegd. Er is gebruik gemaakt van de meest recente gegevens op gemeentelijk niveau (2023).

Naast deze gegevens is ook het rapport 'Sociale en Culturele Ontwikkelingen – Stand van Nederland 2023' van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) geraadpleegd. Dit rapport geeft inzicht in de ontwikkeling van de inclusiviteit op Nederlands schaalniveau.

2.3.1 Beleidskader

In de beleidsnota sociale kwaliteit 2020-2024 is het beleid gericht op de sociale samenhang verder uiteengezet. Om kennis te kunnen borgen en benutten stelt de provincie dat een sterke maatschappelijke middenstructuur nodig is. De aanwezige kennis wordt benut door gesprekken te voeren met gemeenten, initiatiefnemers en vrijwilligers. Doel hiervan is 'vitale inwoners, die zo lang mogelijk én zo goed mogelijk zelfstandig kunnen leven in een samenleving waar mensen voor elkaar klaarstaan' (provincie Overijssel, 2020). De beleidsnota richt zich op een drietal speerpunten zoals opgenomen in paragraaf 14.3.1.

Daarnaast beoogt de provincie een inclusieve Overijsselse samenleving, waarin iedereen mee kan doen. Door initiatieven van gemeenten en maatschappelijke organisaties en initiatiefgroepen te bundelen in arrangementen of deals, krijgen wij beter zicht hoe vitale gemeenschappen zich succesvol ontwikkelen. Om te zorgen dat iedereen in Overijssel zich veilig voelt om zichzelf te kunnen zijn, stimuleert de provincie gemeenten en andere partners om hiertoe activiteiten te organiseren. Er wordt met name aandacht besteed aan de LHBTI-gemeenschap (provincie Overijssel, 2020).

Figuur 2-2 Deelname aan de samenleving, Overijssel en Nederland 2021 (Burgerpanel Overijssel, 2021)

2.3.2 Huidige situatie

Gemiddeld genomen neemt een groter deel van de inwoners van Overijssel actief deel aan de samenleving vergeleken met het gemiddelde van Nederland. 51 % van de Overijsselaars geeft aan actief deel te nemen aan de samenleving. Dit is beduidend meer dan het Nederlands

Regionaal vallen er kleine verschillen waar te nemen. In de regio West-Overijssel rapporteren inwoners net wat meer deel te nemen aan de samenleving dan in Twente. Tussen stedelijke en niet stedelijke buurten is echter wel een beduidend verschil zichtbaar. 47 % van Overijsselaars woonachtig in stedelijke gebieden rapporteren actief deel te nemen aan de samenleving, terwijl dit percentage in rurale gebieden op 55 % ligt (Burgerpanel Overijssel, 2023).

Wanneer de cijfers worden toegespitst op opleidingsniveau wordt duidelijk dat vooral hoger opgeleiden (56 %) actief deel nemen aan de samenleving. Slechts 34 % van lager opgeleide inwoners nemen actief deel aan de Overijsselse samenleving.

72 % van de Overijsselaars voelt zich onderdeel van de samenleving. Dit is meer dan andere Nederlanders (64 %). Toch voelt 7 % van de Overijsselaars zich geen onderdeel van de samenleving. Ook hier is een groot verschil waar te nemen tussen hoog- en laagopgeleiden. 83 % van de hoogopgeleiden voelt zich onderdeel van de samenleving tegenover maar 47 % van de laagopgeleiden.

Werkloosheid is een andere indicator voor de mate waarin personen deel kunnen nemen aan de samenleving. Zoals ook in hoofdstuk 11.1 besproken, geldt voor de provincie Overijssel een lager percentage werkloosheid dan het Nederlandse gemiddelde. Daarnaast hebben vrijwel alle stedelijke gemeentes een hoger werkloosheidspercentage dan het Nederlandse gemiddelde. Dit beeld komt overeen met het landelijke beeld, waarbij de grootste steden ook sprake is van de grootste werkloosheid (CBS, 2023).

Naast werkloosheid en mate van deelname aan de samenleving is ook de opleidingsgraad van de provincie een belangrijke indicator voor inclusiviteit. In de provincie Overijssel is 27,8 % van de bevolking hoogopgeleid (HBO of WO geschoold). Dit is een redelijk verschil met het landelijke percentage van 31,7 % hoogopgeleiden. Gemeentes met een hoog percentage hoogopgeleiden in 2021 zijn Borne (35 %), Hengelo (31,4 %), Wierden (27 %) en Zwolle (39 %). De meeste gemeentes hebben echter een lager percentage hoogopgeleiden dan het landelijk gemiddelde van 31,7 %. Gemeenten Hardenberg en Twenterand hadden in 2021 de laagste percentages met respectievelijk 16 % en 17 % hoogopgeleiden. Zichtbaar is dat steden met een hogeschool (Zwolle, Kampen, Deventer, Enschede en Hengelo) of een universiteit (Enschede) gemiddeld gezien een hoger aantal hoogopgeleiden hebben. Echter is wel opvallend dat gemeente Enschede de enige gemeente in Nederland is met een universiteit met een lager percentage hoogopgeleiden dan het Nederlands gemiddelde (29 %) (CBS, 2023). Oorzaak hiervan zou kunnen zijn dat veel studenten uit Duitsland na het behalen van een diploma uit de stad vertrekken. Anderzijds toont het ook aan dat de kenniseconomie niet goed is aangesloten op de rest van het land, waardoor veel hogeschoolden de regio verlaten.

Conclusie

Alhoewel het aantal hoogopgeleiden in de provincie lager ligt dan in de rest van Nederland kan worden geconcludeerd dat het overwegend goed gesteld is met de inclusiviteit binnen de provincie Overijssel. Procentueel geeft een groot aandeel van de inwoners aan actief deel te nemen aan de samenleving en zich onderdeel van die samenleving te voelen. Dit ligt behoorlijk boven het Nederlands gemiddelde. Een zorgpunt is wel dat laagopgeleiden minder actief deelnemen aan de samenleving en zich ook minder onderdeel van de samenleving voelen.

Met de werkloosheid is het in Overijssel overwegend goed gesteld, met een gemiddelde werkloosheid onder het Nederlands gemiddelde. De beleidsdoelen worden daarmee overwegend gehaald.

Tabel 2-4 Waardering van de huidige situatie

Aspect	Doel	Criterium	Huidige situatie
Inclusiviteit	Inclusieve Overijsselse samenleving, waarin iedereen mee kan doen	De mate waarin de plek waar je woont of opgroeit bepaalt wat je kansen zijn om deel te nemen aan de samenleving	Overwegend goed

2.3.3 Autonome ontwikkeling

Het aandeel hooggeschoolden in de provincie Overijssel is tussen 2013 en 2021 met 5 % gestegen. Deze stijging is gelijk aan de Nederlandse stijging. Naar verwachting blijft deze stijging in de toekomst doorzetten in zowel Nederland als in de provincie Overijssel. Door de aanwezigheid van de University of Twente, en het grote aantal hogescholen in Overijssel zijn er veel kansen om het aandeel hooggeschoolden in Overijssel verder te laten toe nemen. Hierdoor hebben toekomstige generaties meer kansen op de arbeidsmarkt en dus meer beschikking om actief deel te nemen aan de samenleving.

In de sociale staat van Nederland stelt het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP, 2019) dat de complexer wordende samenleving meer vaardigheden, zelfredzaamheid en eigen regie van mensen zal vergen. Niet voor iedereen is dit mogelijk. Dit kan leiden tot een groeiende groep burgers die niet volledig mee kunnen komen met de samenleving. Het is belangrijk om te beseffen dat het hier gaat om zowel feitelijke achterstanden als subjectieve percepties van risico's en onzekerheden. Het aantal inwoners in Nederland waarmee het zowel objectief als subjectief slecht gesteld is op dit gebied is de afgelopen jaren vrij stabiel gebleven met 3 % van de Nederlandse bevolking (SCP, 2019). Het sterk aanwezige noaberschap in Overijssel is van grote toegevoegde waarde voor mensen met een afstand van de samenleving. In de afgelopen jaren is de mate van ervaren noaberschap in de provincie redelijk gelijk gebleven. In 2023 merkte 61 % van de Overijsselse bevolking voldoende van het noaberschap, ten opzichte van 43 % in Nederland. Naar verwachting zal hierdoor het aantal inwoners in waarmee het zowel objectief als subjectief slecht gesteld in de provincie Overijssel vrij stabiel blijven (Burgerpanel Overijssel, 2023).

Conclusie

Het hoge aandeel Overijsselaars dat aangeeft actief deel te nemen aan de samenleving en zich onderdeel te voelen van de samenleving geeft een positieve toekomstige verwachting van de inclusiviteit. Dit aandeel inwoners ligt in de provincie al jaren behoorlijk boven het Nederlands gemiddelde (Burgerpanel Overijssel, 2023). Het is te verwachten dat dit aandeel gelijk blijft. Er kan daarom worden geconcludeerd dat de Overijsselse inclusiviteit er overwegend goed voor zal blijven staan in de komende jaren en doelen gehaald worden.

Tabel 2-5 Waardering van de autonome ontwikkeling ten opzichte van de huidige situatie

Aspect	Doel	Criterium	Huidige situatie	Autonome ontwikkeling
Inclusiviteit	Inclusieve Overijsselse samenleving, waarin iedereen mee kan doen	De mate waarin de plek waar je woont of opgroeit bepaalt wat je kansen zijn om deel te nemen aan de samenleving	Overwegend goed	Overwegend goed

2.4 (Sociale) Veiligheid

Om de (sociale) veiligheid in kaart te brengen is gebruik gemaakt van statistische gegevens die ingaan op criminaliteit en misdaad, en enquêtegegevens die ingaan op de ervaren veiligheid. De statistische gegevens zijn in kaart gebracht door middel van de Leefbaarometer. De Leefbaarometer biedt inzicht in belangrijkste ontwikkelingen binnen de gemeten leefbaarheid in Nederland. Voor het aspect veiligheid is gebruik gemaakt van de veiligheidsindicator. Voor het aspect zijn gegevens gecombineerd van onder andere overlast, criminaliteit en vernielingen. Deze gegevens worden voor elke gemeente in Nederland berekend, waarna per gemeente een afwijking van het Nederlands gemiddelde wordt berekend. De meest recente gegevens uit 2022 zijn voor dit aspect gebruikt. Als toevoeging hierop zijn gegevens van het CBS ingaande op de ervaren veiligheid geraadpleegd welk inzicht geven in een groot aantal onveiligheidsbelevingen.

Er wordt bijvoorbeeld ingegaan op welke locaties als onveilig worden aangevoeld (uitgaansgelegenheden, stadscentra, openbaar vervoer), maar ook aspecten zoals respectloos gedrag en vermijdend gedrag door een onveilig gevoel.

Naast deze gegevens zijn ook statistische gegevens van bevolkingsprognoses geraadpleegd om inzicht te verkrijgen in de bevolkingsgroei van de provincie Overijssel. Als toevoeging hierop zijn gegevens van ervaren veiligheid geraadpleegd welk inzicht gegeven in een groot aantal onveiligheidsbelevingen.

2.4.1 Beleidskader

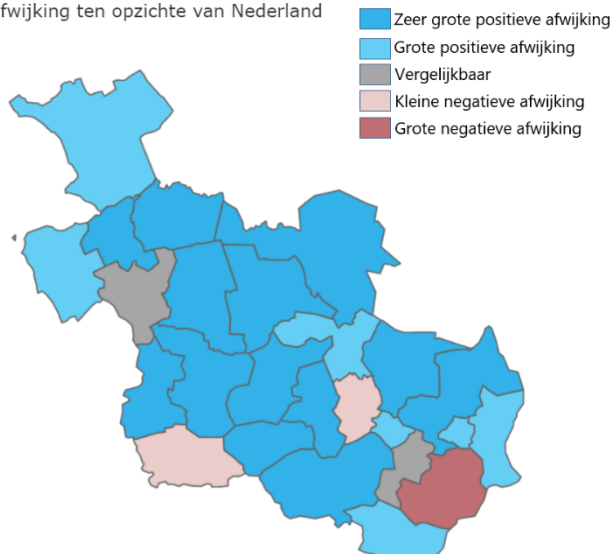
De provincie Overijssel stelt in het Coalitieakkoord 2023-2027 dat Overijssel een veilige plek moet worden. Samen met gemeenten en andere partners wordt hier hard tegenop getreden. Zo wil de provincie bijdragen aan de aanpak van criminele activiteiten, bijvoorbeeld op vakantieparken of bij leegstand van agrarische gebouwen.

2.4.2 Huidige situatie

In de provincie Overijssel vinden er ten opzichte van het landelijk gemiddelde minder misdrijven plaats. Per 1.000 inwoners vinden er landelijk 46 misdrijven plaats, in Overijssel ligt dit cijfer lager op 39 misdrijven. De provincie staat hiermee op de vierde plek van provincies als het gaat om het minste aantal misdrijven per provincie. Evenals in de rest van Nederland zijn de meeste misdrijven per 1.000 inwoners in de grote steden te vinden. Koploper is Enschede met 63 misdrijven per 1.000 inwoners, waarna Almelo en Zwolle volgen met respectievelijk 59 en 53 misdrijven per 1.000 inwoners (CBS, 2022). Uit gegevens van de Leefbaarometer blijkt dat gemiddeld genomen de veiligheid in de provincie Overijssel hoger ligt dan het Nederlands gemiddelde. De Leefbaarometer stelt, onder andere met behulp van het aantal gemeten misdrijven, een veiligheidsscore op voor elke gemeente in Nederland. Andere gegevens die opgenomen zijn, zijn bijvoorbeeld het aantal vernielingen, verstoringen van de openbare, en het aantal maal overlast op straat. Onderstaande Figuur 2-3 geeft de veiligheidskaart weer in relatie tot het Nederlands gemiddelde. Een positieve afwijking betekent dat de gemeten veiligheid in een gemeente hoger ligt dan het landelijk gemiddelde.

Leefbaarheid: veiligheid

afwijking ten opzichte van Nederland

Figuur 2-3 Veiligheid in Overijssel ten opzichte van Nederland (Rigo/Atlas voor gemeenten, 2019)

Vrijwel elke gemeente in Overijssel scoort hoger op de veiligheids-indicator, zie Figuur 2-3. Uitzondering hierop is gemeente Enschede met een grote negatieve afwijking ten opzichte van het Nederlands gemiddelde. Daarnaast is in gemeente Almelo en Deventer met een kleine negatieve afwijking ten opzichte van het Nederlands gemiddelde zichtbaar. Buiten deze 3 gemeentes kan worden gesteld dat de veiligheid in de provincie Overijssel significant hoger ligt dan in de rest van Nederland (Rigo/Atlas voor gemeenten, 2019).

Naast de gemeten daadwerkelijke misdaad in de provincie is het ook belangrijk om inzicht te verkrijgen in de ervaren veiligheid van de inwoners. In de provincie Overijssel voelt ongeveer 1,2 % van de bevolking zich vaak onveilig in zijn of haar eigen buurt. Dit percentage ligt net wat onder het landelijk gemiddelde van 1,4 % (CBS, 2019). Bij benadering van de gegevens blijkt dat voor elke vorm van onveiligheidsbeleving het provinciaal gemiddelde lager is dan het landelijk gemiddelde. Regionaal vallen er echter wel enkele opvallende verschillen waar te nemen.

Inwoners van Twente voelen zich procentueel onveiliger dan inwoners van IJsselland. Vooral opmerkelijk is de onveiligheidsbeleving rondom uitgaansgelegenheden, stadscentra en treinstations, welke in Twente boven het landelijk gemiddelde liggen. Buiten deze afwijkingen beoordelen Twentenaren echter de veiligheid in de directe omgeving beter dan het Nederlands gemiddelde (CBS, 2019).

Conclusie

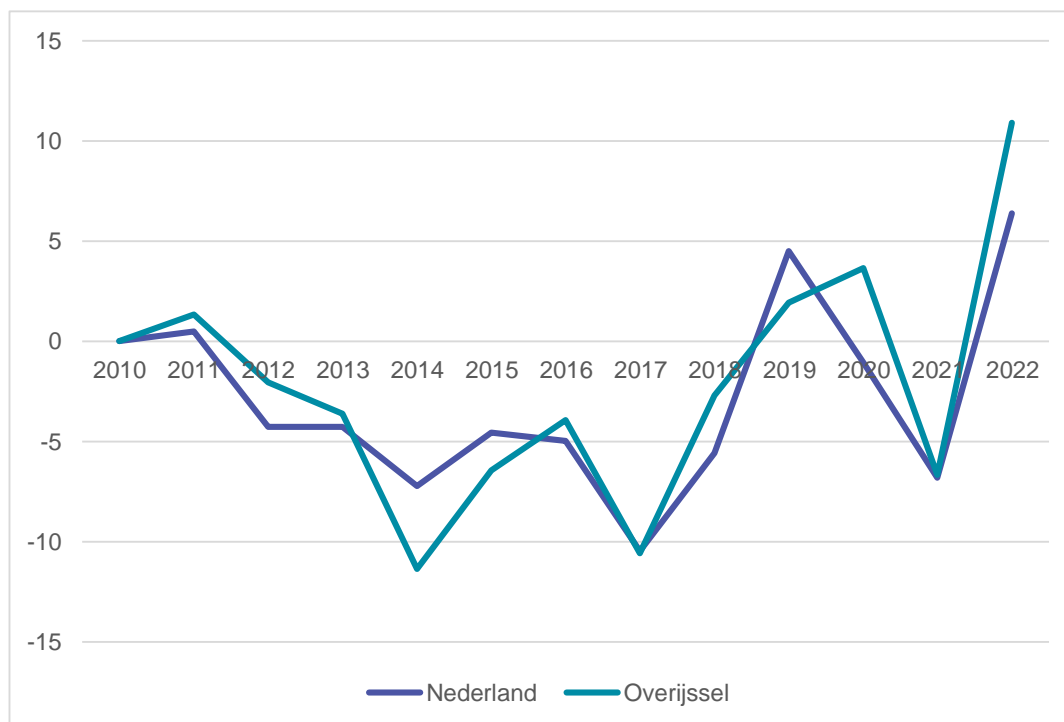
Op basis van de gebruikte gegevens kan worden vastgesteld dat de veiligheid van grote delen van de provincie Overijssel hoger ligt dan in de rest van Nederland. Een verklaring ligt in het lagere aandeel misdrijven, de overwegend lagere bevolkingsdichtheid in Overijssel ten opzichte van de rest van Nederland, en de hoge mate van sociale cohesie door bijvoorbeeld het noaberschap in veel gemeenschappen. De huidige situatie is daarom beoordeeld als 'overwegend goed'.

Tabel 2-6 Waardering van de huidige situatie

Aspect	Doel	Criterium	Huidige situatie
(Sociale) veiligheid	Geen duidelijk doel geformuleerd	De (ervaren) (sociale) veiligheid	Overwegend goed

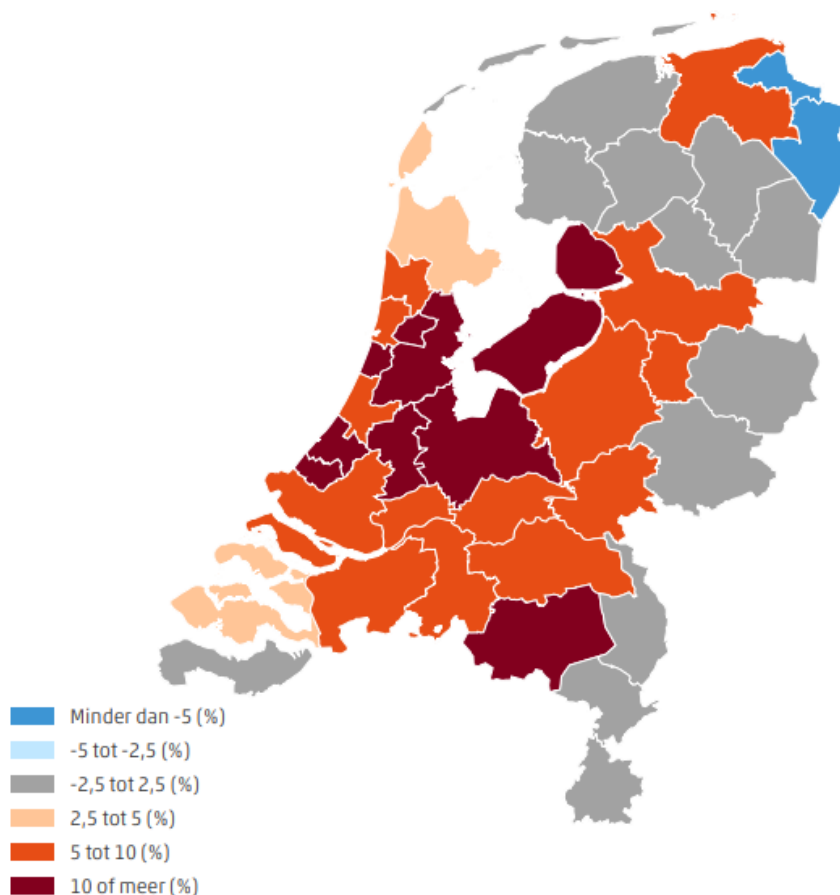
2.4.3 Autonome ontwikkeling

Zowel landelijk als provinciaal is de afgelopen jaren een afname zichtbaar in het aantal inwoners dat zich onveilig voelt in zijn of haar buurt. Het aantal misdrijven binnen de provincie is de afgelopen jaren overwegend gelijk gebleven in de periode tussen 2015 en 2021 met een stijging van 10 % in 2022 vergeleken met 2021, zie Figuur 2-4 (CBS, 2022). Naar verwachting zal deze trend zich voort blijven zetten in de provincie.

Figuur 2-4 Illustratie van de procentuele ontwikkeling van het aantal misdrijven ten opzichte van het voorgaande jaar (2010 = 0) – cijfers voor 2021 en 2022 zijn voorlopige cijfers (CBS, 2022)

Uit de Leefbaarometer blijkt dat de (ervaren) veiligheid in grote steden aanzienlijk lager is dan in rurale gebieden. Een grote toename in het aantal inwoners zou dus voor knelpunten kunnen zorgen in de provincie Overijssel. In 2030 zal het aantal huishoudens in de provincie Overijssel naar verwachting in het oosten toenemen en in het westen van Overijssel ongeveer gelijk blijven, zie Figuur 2-5 (PBL/CBS, 2022). Deze toename van huishoudens kan leiden tot een druk op vele facetten van de maatschappij (Rigo/Atlas voor gemeenten, 2019). Dit is een marginale toename, welk waarschijnlijk niet een grote verschuiving in de veiligheid teweeg zal brengen.

Figuur 2-5 Bevolkingsgroei per COROP, 2021 tot 2035 (PBL/CBS, 2022)

Conclusie

Het is de verwachting dat noaberschap een positieve rol blijft hebben op de sociale veiligheid in Overijssel. Daarnaast zijn er geen concrete aanleidingen om een toename in de onveiligheid te verwachten. Er is daarom gekozen voor de beoordeling ‘overwegend goed’.

Tabel 2-7 Waardering van de autonome ontwikkeling ten opzichte van de huidige situatie

Aspect	Doel	Criterium	Huidige situatie	Autonome ontwikkeling
(Sociale) veiligheid	Geen duidelijk doel geformuleerd	De (ervaren) (sociale) veiligheid	Overwegend goed	Overwegend goed

2.5 Gezondheidsbevordering

Het aspect gezondheidsbevordering hanteert diverse indicatoren om een beeld te geven van de wijze waarop de leefomgeving gezond gedrag stimuleert. Denk daarbij aan de beweegrichtlijnen, de modal-split en beweegvriendelijkheid. De indicatoren ervaren gezondheid en overgewicht worden bij de huidige situatie betrokken om een beeld te krijgen van de gezondheid van inwoners van Overijssel. Deze indicatoren worden echter maar voor een (beperkt) deel verklaard vanuit de fysieke leefomgeving (zie achtergrondkader in hoofdstuk 3) en dienen daarmee vooral als aanvullende informatie voor de uitgangssituatie.

2.5.1 Beleidskader

Beweegrichtlijn en overgewicht

In 2018 is er vanuit de rijksoverheid het Nationale Preventieakkoord opgesteld om roken, overgewicht en alcoholgebruik in Nederland te reduceren. Met name voor overgewicht is dit urgent, omdat de prevalentie hiervan, in tegenstelling tot roken en alcohol, nog autonoom (sterk) toeneemt. De preventie focust zich op:

1. Gezond eten
2. Bewegen
3. Een gezondere omgeving

Punten 2 en 3 zijn duidelijk vervlochten met ruimtelijk beleid. De doelstelling van het Preventieakkoord is om in 2040 overgewicht terug te dringen naar 38 %, dat is nu nog rond de 49 % en zal zonder extra beleidsinterventies stijgen tot 62 %. Het Preventieakkoord is erop gericht om 75 % van de Nederlanders in 2040 te laten voldoen aan de beweegrichtlijnen (5 maal per week 30 minuten lichte inspanning), dat was in 2017 nog 47 % en is in 2020 51,7 %. Het akkoord is ondertekend door het ministerie van VWS, de vereniging van Nederlandse gemeenten, zorgverzekeraars en onderwijsinstellingen.

Verplaatsingsgedrag

Binnen het Nationaal Preventieakkoord richt het gezondheid bevorderende verplaatsingsbeleid zich op het verbeteren van de fiets- en wandel infrastructuur. Het faciliteren van fietsgebruik als manier voor werk- en schoolbezoek is ook een actiepoint waaraan samen met de Fietzersbond en Wandelnet wordt gewerkt. In een vergelijking van alle provincies in De Fietsvisie 2019-2023 scoort Overijssel goed; er wordt de komende jaren structureel geïnvesteerd in deze gezondheid bevorderende vorm van transport.

Beweegvriendelijke omgeving

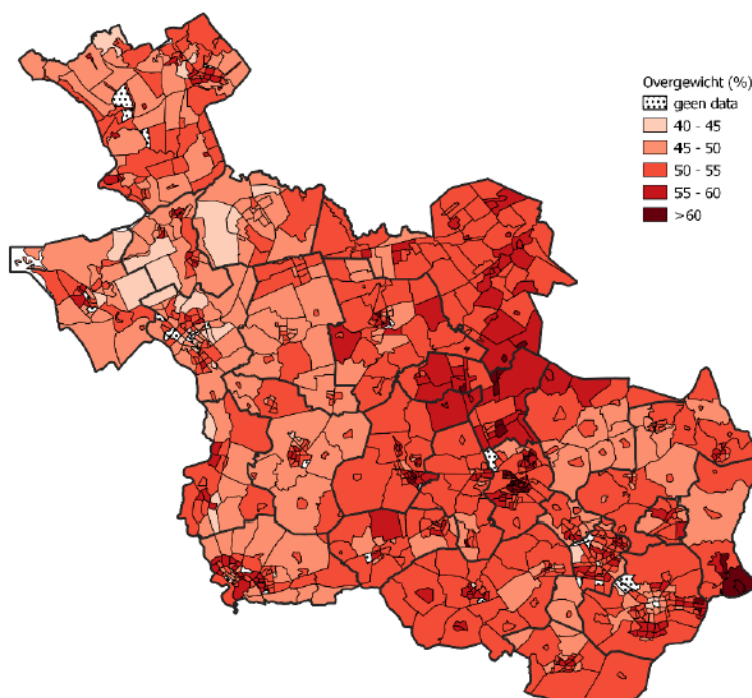
Deze indicator overlapt met punt 2 en 3 van het Nationaal Preventieakkoord: bewegen stimuleren en een gezondere omgeving maken. Het beleid hieromheen is gericht op bijvoorbeeld sport- en beweeg-aanbieders zoals clubs en verenigingen met kennis en middelen te ondersteunen. Ook het laagdrempeliger maken van het sportaanbod voor met name kinderen en sociaaleconomisch.

2.5.2 Huidige situatie

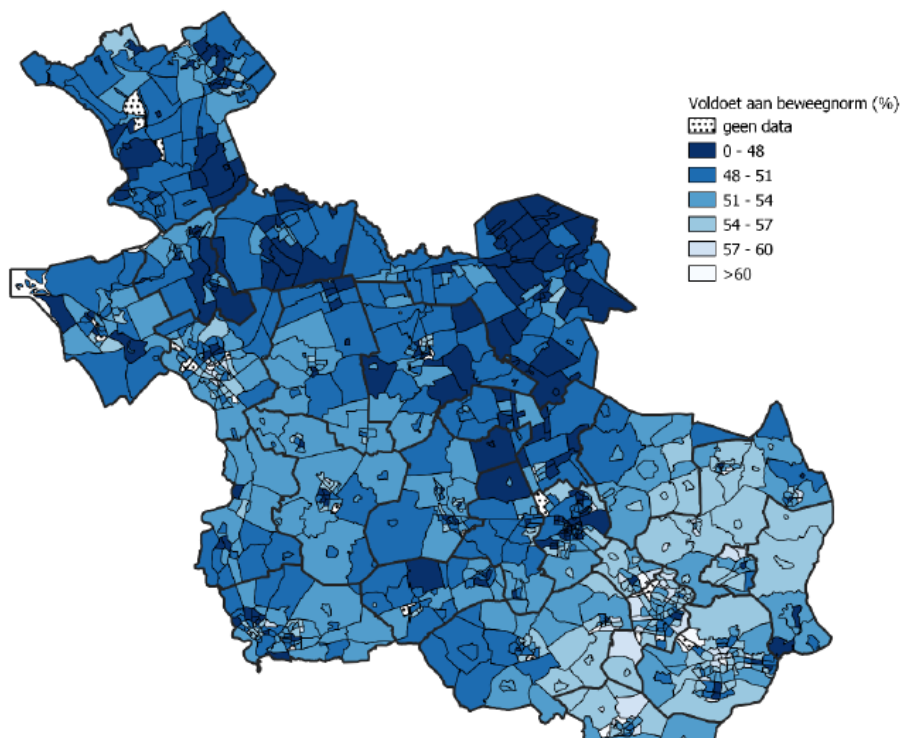
Beweegrichtlijn, overgewicht en actieve mobiliteit

Figuur 2-6 toont het percentage van volwassenen met overgewicht (BMI>25) en Figuur 2-6 toont het percentage volwassenen dat voldoet aan de beweegnorm. Zoals te zien is in Figuur 2-6 is het gemiddelde percentage overgewicht aanzienlijk in de provincie Overijssel. Het percentage overgewicht is relatief gezien groter in Twente, maar er zijn ook andere grote delen in het westen van de provincie waar het percentage hoger ligt dan het Nederlandse gemiddelde (49 %). Volgens de Milieuverkenning van de GGD bewegen veel mensen onvoldoende. Dit komt mede door de relatief grote afstand tot voorzieningen. Zoals in hoofdstuk 13.2 omschreven, is de afstand tot voorzieningen in de provincie hoger dan het landelijk gemiddelde. Het minder in staat zijn om gebruik te maken van de voorzieningen kan ten koste gaan van het dagelijks functioneren en daarmee de gezondheid.

Volgens de Milieuverkenning van de GGD (2023) vindt 59 % van de ritten in de provincie plaats met de auto (zie ook hoofdstuk 12.1). Dit wijst op een relatief laag percentage fietsen, wat mede komt doordat de voorzieningen op grote afstand liggen van de gebruikers. De grote afstand tot voorzieningen is daarom één van de oorzaken van beperkte actieve mobiliteit, en daarmee van negatieve invloed op de gezondheid. In de zuidelijke helft van de provincie wordt gemiddeld vaker voldaan aan de beweegnorm, met name in het oosten van Twente (Milieuverkenning GGD, 2023). Echter is dit percentage nog ver onder de 75 % streefwaarde in 2040. Volgens de Milieuverkenning van de GGD hebben inwoners met een lage sociaaleconomische status vaker overgewicht en voldoen zij minder vaak aan de beweegrichtlijn. Mensen met een lager inkomen, werklozen, ouderen, mensen met een migratieachtergrond bewoners van rurale gebieden en mensen met een beperking lopen meer risico op bereikbaarheidsarmoede. Hierdoor zijn deze groepen beperkter in hun activiteiten en zijn kwetsbaarder voor veranderingen en voldoen ze minder vaak aan de beweegnormen.

Figuur 2-6 Percentage volwassenen dat voldoet aan de beweegnorm (Milieuverkenning Overijssel, GGD, 2023)

Figuur 2-7 Percentage volwassenen met overgewicht (BMI>25). (Milieuverkenning Overijssel, GGD, 2023)

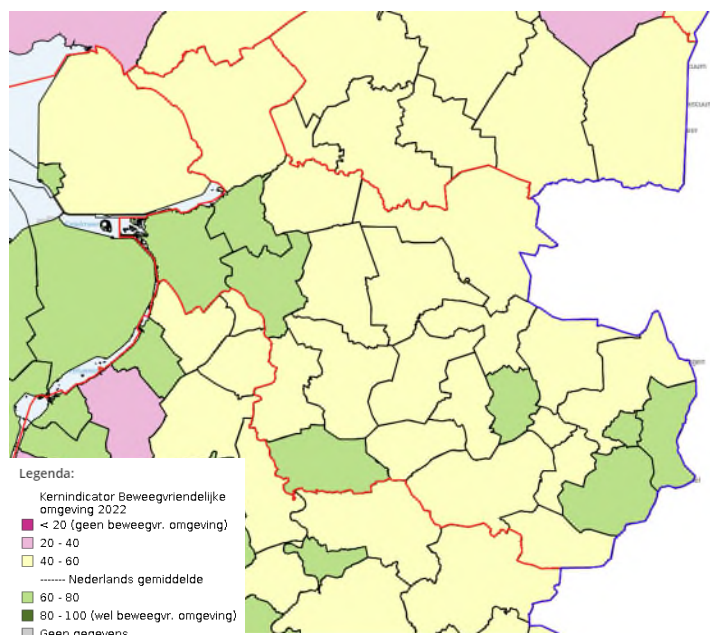
Beweegvriendelijke omgeving

In Figuur 2-8 is de score weergegeven op de kernindicator Beweegvriendelijke Omgeving van het Mulier Instituut (2022). Deze indicator laat zien hoe de fysieke omgeving in de openbare ruimte scoort op de mogelijkheid voor mensen om te sporten en te bewegen. De kernindicator Beweegvriendelijke omgeving is opgebouwd uit 4 deelindicatoren: Publieke sportaccommodaties, Speelplekken, Recreatie blauw en groen en nabijheid van voorzieningen. Deze verschillende aspecten van beweegvriendelijkheid krijgen een score van 0 tot en met 100. In 2022 lag het landelijk gemiddelde op 65. In Twente en IJsselland was dit gemiddeld iets lager. Maar ten opzichte van 2020 is dit wel iets verbeterd.

Tabel 2-8 Kernindicator Beweegvriendelijke omgeving, Sporten en bewegen in cijfers¹

	Nederland	IJsselland	Twente
2020	60	63	59
2022	65	64	63

¹ [Beweegvriendelijke omgeving | Sport en bewegen in cijfers](#)

Figuur 2-8 Kernindicator beweegvriendelijke omgeving (Mulier Instituut, 2022)

Conclusie

Het aspect gezondheidsbevordering in provincie Overijssel is in de huidige situatie ‘redelijk’. Vergeleken met Nederland is de aanwezigheid van overgewicht hoog. De mate van beweging en ervaren gezondheid zijn daarentegen wel positief. Deze indicatoren staan echter nog ver van de beleidsdoelen voor 2040. Het gebruik van actieve manieren van transport zoals fietsen en lopen is neutraal beoordeeld, er wordt meer gefietst maar minder gelopen, en vooral veel auto gereden. De beweegvriendelijke omgeving ligt in Overijssel iets onder het landelijke gemiddelde. Omdat de combinatie van deze indicatoren afwisselend een positieve en negatieve tendens laat zien is de huidige situatie als ‘redelijk’ beoordeeld.

Tabel 2-9 Waardering van de huidige situatie

Aspect	Doel	Criterium	Huidige situatie
Gezondheidsbevordering	In 2040 voldoen aan de doelstellingen uit het preventieakkoord	Het aandeel inwoners met een gezonde leefstijl	Redelijk

2.5.3 Autonome ontwikkeling

Beweegrichtlijn en overgewicht

In het Nationale Preventieakkoord wordt de autonome ontwikkeling op het gebied van overgewicht geschetst. Zonder ingrijpen zal 62 % van de volwassenen in 2040 overgewicht hebben (matig en zwaar). Dit percentage was in 2022 in IJsselland en Twente nog respectievelijk 50,3% en 52,6%². De autonome ontwikkeling is dus negatief. Voor beweging is het doel om 75 % van de mensen te laten voldoen aan de beweegrichtlijn, dat was in 2017 nog 47 %, zonder additionele maatregelen zal dat dus autonoom ook niet worden bereikt.

² Overgewicht | Regionaal | Overgewicht | Volksgezondheid en Zorg

Verplaatsingsgedrag

De structurele investeringen van de provincie in het fietsnetwerk kunnen bijdragen aan een modal-shift richting actieve mobiliteit. De nationale trend voor verplaatsingsgedrag is een totale afname van het aantal verplaatsingen en een toename van het aantal afgelegde kilometers. Deze lagere frequentie en hogere afstand geldt voor de auto, de fiets en het lopen en er lijkt geen sterke verschuiving tussen de vervoersmiddelen plaats te vinden.

Beweegvriendelijke omgeving

De beweegvriendelijk omgeving heeft een goede uitgangssituatie, de verwachtingen over de ontwikkelingen zijn niet duidelijk.

Conclusie

In de autonome ontwikkeling dreigen de gewichts- en bewegingsdoelen niet te worden gehaald en de lijkt de auto in Overijssel een hoofdrol te blijven vervullen in verplaatsingsgedrag. Tegelijkertijd is de uitgangssituatie ten aanzien van een beweegvriendelijke leefomgeving redelijk. Vanwege de wisselende trends wordt de autonome ontwikkeling als 'redelijk' beoordeeld.

Tabel 2-10 Waardering van de autonome ontwikkeling ten opzichte van de huidige situatie

Aspect	Doel	Criterium	Huidige situatie	Autonome ontwikkeling
Gezondheidsbevordering	In 2040 voldoen aan de doelstellingen uit het preventieakkoord	Het aandeel inwoners met een gezonde leefstijl	Redelijk	Redelijk

2.6 Toegankelijk groen

De toegankelijkheid tot groen kan bijdragen aan een actievere levensstijl, biedt sportmogelijkheden, minder hitte-gerelateerde gezondheidseffecten en een betere mentale gezondheid van direct omwonenden. Hierom is de nabijheid van groen ten opzichte van woningen onderdeel van het aspect gezondheidsbevordering.

2.6.1 Beleidskader

Provincie Overijssel is bezig om zelf meer natuur in stads- en dorp kernen te plaatsen, kinderen meer de natuur in de krijgen en natuur voor zorg-behoefte mensen te realiseren³ ⁴. Overijssel beschermt provinciaal gezien echter relatief weinig natuurlandschap, circa 24 %⁵ wordt hard beschermd. Hard beschermde natuur houdt in dat er een nee-tenzij-regime geldt met betrekking tot niet natuurlijke ontwikkelingen. Hard beschermde groengebieden zijn in het geval van Overijssel met name gebieden die vallen onder Natura 2000 en Natuur Netwerk Nederland.

In de Omgevingsvisie van de provincie wordt toegankelijk groen benoemd in het kader van ruimtelijke kwaliteit. In ruimtelijk kwaliteitsambitie 1 wordt benoemd dat maatregelen om de NNN te versterken niet alleen voor de biodiversiteit zijn, maar ook voor het bevorderen van de ruimtelijk continuïteit, toegankelijkheid en beleving van de natuur.

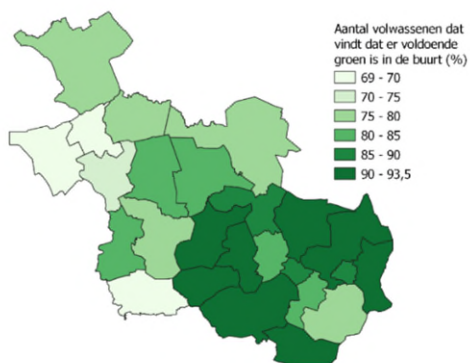
³ <https://www.overijssel.nl/onderwerpen/natuur-landschap/natuur-dichtbij/>.

⁴ <https://groenbezig.nl/groepen/groeneloperoverijssel>.

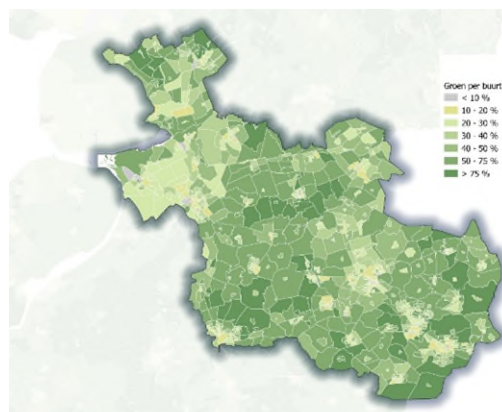
⁵ https://www.pbl.nl/sites/default/files/downloads/nederlandse_landschapsbeleid_in_kaart_achtergrondrapport_definitief_29_augustus_2019_0.pdf.

2.6.2 Huidige situatie

Overijssel heeft een hoog aantal vierkante meters groen per buurt (Figuur 2-9) en dit wordt in het Oosten van Overijssel ook door meer dan 90 % van de bewoners zo ervaren (Figuur 2-10). Ook de gemiddelde reisafstand tot bos (Figuur 2-11) is in Overijssel, zeker vergeleken met Noordwest Nederland, relatief klein.

Figuur 2-10 Aantal volwassenen dat vindt dat er voldoende groen is in de buurt (%) uit Milieuverkenning Overijssel (GGD, 2023)

Figuur 2-9 Groen per buurt uit Milieuverkenning Overijssel (GGD, 2023)

Aantal kilometer tot bos, 2010

Bron: CBS.

CBS/apr16
www.dlo.nl/nl054603

Figuur 2-11 Afstand tot bos in kilometers

Conclusie

In Overijssel is relatief veel groen beschikbaar en is de afstand tot deze groenvoorzieningen beperkt. Vanwege deze goede toegankelijkheid en beschikbaarheid wordt de huidige situatie als overwegend goed beoordeeld.

Tabel 2-11 Waardering van de huidige situatie

Aspect	Doel	Criterium	Huidige situatie
Toegankelijk groen	Verbeteren van de toegang tot groenvoorzieningen	Afstand en toegankelijkheid van woningen tot groenvoorzieningen	Overwegend goed

2.6.3 Autonome ontwikkeling

In stedelijke gebieden neemt de hoeveelheid groen waarschijnlijk toe door toenemende aandacht voor en beleidsinzet op vergroening en klimaatadaptatie in combinatie met ruimtebesparingen door mobiliteitstransitie (VTV, 2018). Voor meer landelijk gebied is er echter een negatieve ontwikkeling verwacht door stedelijke uitbreiding in niet-beschermde natuur en (duurzame) energieopwekking (windmolens, zonneparken).

Conclusie

In stedelijke gebieden neemt de beschikbaarheid van groen naar verwachting autonoom toe. In landelijke gebieden juist autonoom af. Deze tegengestelde ontwikkelingen zorgen dat de autonome ontwikkeling net als de huidige situatie als ‘overwegend goed’ beoordeeld wordt. Aandachtspunt is dat er door toenemende bevolkingsdichtheid in stedelijke gebieden ook hogere eisen gesteld worden aan de kwaliteit van groenvoorzieningen (relatief minder groen per persoon ondanks toename van groen in absolute zin).

Tabel 2-12 Waardering van de autonome ontwikkeling ten opzichte van de huidige situatie

Aspect	Doel	Criterium	Huidige situatie	Autonome ontwikkeling
Toegankelijk groen	Verbeteren van de toegang tot groenvoorzieningen	Afstand en toegankelijkheid van woningen tot groenvoorzieningen	Overwegend goed	Overwegend goed

3 Effectbeoordeling

Dit hoofdstuk beschrijft de effecten van de ontwerp-Omgevingsvisie op de leefomgeving. Aangezien er geen relatie is tussen het RWP en de aspecten van Welzijn is hiervan geen effectbeoordeling opgenomen, met uitzondering van het aspect toegankelijk groen. Daartoe is een beleidsmatrix gemaakt (bijlage 4 en 5) waarin bij de beleidskeuzes uit de ontwerp-Omgevingsvisie en de RWP zijn weergegeven op welke thema's en indicatoren die maatregelen invloed kunnen hebben.

Het thema Welzijn is beoordeeld aan de hand van de aspecten ‘sociale samenhang’, ‘inclusiviteit’, ‘sociale veiligheid’, ‘gezondheidsbevordering’ en ‘toegankelijk groen’. De effecten van het beleid zijn afgezet tegen de referentiesituatie (huidige situatie en autonome ontwikkeling) van het betreffende aspect.

3.1 Sociale samenhang

Deze paragraaf bevat een beschrijving van de effecten van de ontwerp-Omgevingsvisie op de sociale samenhang. Aangezien er geen relatie is tussen het RWP en de sociale samenhang is hiervan geen effectbeoordeling opgenomen.

3.1.1 Beoordelingskader

Voor het aspect sociale samenhang zijn de effecten op het criterium: de mate van (ervaren) sociale samenhang beoordeeld. Tabel 3.1 toont op welke wijze de invloed van het beleid op dit criterium is beoordeeld.

Tabel 3-1 Klassegrenzen bij de beoordeling het aspect sociale samenhang

Pictogram	Beoordeling	Klassegrenzen
	Positieve invloed	De ontwikkeling heeft een positieve invloed de mate van (ervaren) sociale samenhang.
	Licht positieve invloed	De ontwikkeling heeft een licht positieve invloed op de mate van (ervaren) sociale samenhang .
	Neutrale invloed	De ontwikkeling heeft een beperkte of neutrale invloed op de mate van (ervaren) sociale samenhang .
	Licht negatieve invloed	De ontwikkeling heeft een licht negatieve invloed op de mate van (ervaren) sociale samenhang .
	Negatieve invloed	De ontwikkeling heeft een negatieve invloed op de mate van (ervaren) sociale samenhang .
	Niet te beoordelen	Het beleid is niet of te beperkt te beoordelen op het aspect sociale samenhang .

3.1.2 Effectbeoordeling ontwerp-Omgevingsvisie

Relevante beleidskeuzes

- H2.6 “We benutten de ruimte binnen de bebouwde kom om kwalitatief goede woon-, leef- en werkmilieus te ontwikkelen. We werken hiermee aan nabijheid. Door slim te programmeren besparen we ruimte en stimuleren we de mobiliteitstransitie. Door te verdichten op goed bereikbare plekken met oog voor het creëren van nabijheid, worden mogelijkheden voor levendigheid gecreëerd en wordt bespaard op ruimte die benodigd is voor mobiliteit”
- H2.6 “Bij inbreiding moet wel rekening gehouden worden met de bestaande omgeving – schaal, kwaliteiten en identiteit – en met ruimte voor andere grote opgaven op het gebied van biodiversiteit, klimaatverandering, duurzaamheid en ook brede welvaart. De uitwerking hiervan kan plaatsvinden in een stedenbouwkundig plan”
- H2.8 “Wij zetten in op een regionale aanpak waarin we de drie Overijsselse Dagelijkse Stedelijke Systeem versterken en daarbij ruimte bieden om te bouwen voor lokale behoefte ”
- H6.6 “Verstedelijking beschouwen we als een samenhangende opgave. Sectorale opgaven houden rekening met de opgaven in andere sectoren. De principes van nabijheid en de mobiliteitstransitie, vragen dat er samenhang is tussen het programmeren van woningbouwlocaties, voorzieningen en werklocaties en dat goed gekeken wordt naar de bereikbaarheid”
- H6.6 “We stimuleren functiemenging op (binnenstedelijke) werklocaties door (creatieve) bedrijvigheid samen te laten gaan met horeca, sporten, cultuur, ontmoeting, vrijetijdsbesteding en onderwijs”
- H6.7 “Vanuit oogpunt voor zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik geven we de voorkeur aan inbreiding boven uitbreiding”
- H6.12 “We stimuleren om bij ruimtelijke ontwikkelingen aandacht te hebben voor ruimte voor ontmoeting”
- H6.12 “We ondersteunen initiatieven die bijdragen aan een inclusievere samenleving. Daarvoor is een toegankelijke openbare ruimte van groot belang”

- H6.12 “We stimuleren een beweegvriendelijke omgeving die stimuleert tot bewegen en sporten. Daarnaast stimuleren we om de ruimte uitnodigend, veilig en toegankelijk in te richten”
- H6.12 “We ondersteunen bij het komen tot eigentijdse sociale ontmoetingsplekken”
- H6.12 “Met ons beleid voor Sociale Kwaliteit stimuleren en ondersteunen we maatschappelijke initiatieven”

De provincie zet in op het verstrekken van de drie Overijsselse Dagelijkse Stedelijke Systemen middels in- en uitbreiding. Hierbij is er oog voor hoogwaardige kwaliteit van woon- en werkmilieus, er wordt rekening gehouden met de identiteit van de bestaande omgeving. De openbare ruimte wordt uitnodigend, veilig en toegankelijk ingericht met ruimte voor ontmoeten. Dit heeft een **positieve invloed** op het aspect sociale samenhang.

Daarnaast stimuleert de provincie bij ruimtelijke ontwikkelingen aandacht te hebben voor ruimte voor ontmoeting. Bij sociale ontmoetingsplekken in dorpen en wijken ontmoeten mensen elkaar en kunnen ze van elkaar leren. Om elkaar te kunnen ontmoeten is ruimte nodig. De provincie ondersteunt bij het komen tot eigentijdse sociale ontmoetingsplekken. Wat de provincie precies gaat doen om dit te ondersteunen blijkt niet uit de visie. Daarnaast stimuleert de provincie functiemenging op binnenstedelijke werklocaties, denk hierbij aan het samengaan van (creatieve) bedrijvigheid met horeca, cultuur en/of sport. Deze functiemenging kan de sociale samenhang tussen verschillende groepen binnen de provincie bevorderen. De provincie heeft voornamelijk een ondersteunende/stimulerende rol, hierdoor is het effect beperkt en het resultaat sterk afhankelijk van de inspanning van andere partijen. De invloed van dit beleid op de sociale samenhang is daarom nog onduidelijk en daarom **niet te beoordelen**.

De provincie ondersteunt en stimuleert maatschappelijke initiatieven en zet in op het waarderen en ontzorgen van vrijwilligers. Dit sluit aan bij de lokale netwerken, omdat vrijwilligerswerk vaak een lokale aangelegenheid is. Op welke manier de provincie hierop inzet blijkt niet uit de omgevingsvisie. Dit wordt uitgewerkt in de ‘Uitvoeringsagenda Sociale Kwaliteit’. De invloed van de omgevingsvisie is daarom nog onduidelijk en daarom **niet te beoordelen**.

De invloed van het beleid van de omgevingsvisie op het aspect “sociale samenhang” is deels positief en nog niet te beoordelen.

Aspect	Doel	Criterium	Effect NOO
Sociale samenhang	Vitale inwoners, die zo lang mogelijk, én zo goed mogelijk zelfstandig kunnen leven in een samenleving waar mensen voor elkaar klaarstaan	De mate van (ervaren) sociale samenhang (onder andere eenzaamheid, contact burens)	

3.2 Inclusiviteit

Deze paragraaf bevat een beschrijving van de effecten van de ontwerp-Omgevingsvisie op inclusiviteit. Aangezien er geen relatie is tussen het RWP en inclusiviteit is hiervan geen effectbeoordeling opgenomen.

3.2.1 Beoordelingskader

Voor het aspect inclusiviteit zijn de effecten op het criterium: 'de mate waarin de plek waar je woont of opgroeit bepaalt wat je kansen zijn om deel te nemen aan de samenleving' beoordeeld.

Tabel 3.2 toont op welke wijze de invloed van het beleid op dit criterium is beoordeeld.

Tabel 3-2 Klassengrenzen bij de beoordeling van het aspect inclusiviteit

Pictogram	Beoordeling	Klassegrenzen
	Positieve invloed	De ontwikkeling zorgt voor een zekere afname van de mate waarin de plek waar iemand woont beïnvloed welke kansen ze hebben om deel te nemen aan de samenleving.
	Licht positieve invloed	De ontwikkeling zorgt voor een lichte afname van de mate waarin de plek waar iemand woont beïnvloed welke kansen ze hebben om deel te nemen aan de samenleving.
	Neutrale invloed	De ontwikkeling heeft geen tot beperkt invloed op de mate waarin de plek waar iemand woont, beïnvloed welke kansen ze hebben om deel te nemen aan de samenleving.
	Licht negatieve invloed	De ontwikkeling zorgt voor een lichte toename van de mate waarin de plek waar iemand woont beïnvloed welke kansen ze hebben om deel te nemen aan de samenleving.
	Negatieve invloed	De ontwikkeling zorgt voor een zekere toename van de mate waarin de plek waar iemand woont beïnvloed welke kansen ze hebben om deel te nemen aan de samenleving.
	Niet te beoordelen	Het beleid is niet of te beperkte te beoordelen op het aspect inclusiviteit.

3.2.2 Effectbeoordeling ontwerp-Omgevingsvisie

Relevante beleidskeuzes

- H2.8 "Wij zetten in op een regionale aanpak waarin we de drie Overijsselse Dagelijkse Stedelijke Systeem versterken en daarbij ruimte bieden om te bouwen voor lokale behoefte"
- H6.7 "Conform de interbestuurlijke afspraken hanteren Overijsselse overheden en partners bij het realiseren van nieuwbouwwoningen de principes van 30% sociale huurwoningen, 40% betaalbare en middenhuur en 30% duurdere koop- en huurwoningen"
- H6.7 "Woningbouw draagt bij aan de regionale opgave rond de huisvesting van ouderen, starters en aandachtsgroepen op de woningmarkt"
- H6.9 "Inclusiviteit van openbaar of publiek vervoer staat daarbij hoog op de agenda"
- H6.9 "We stimuleren een beweegvriendelijke omgeving die stimuleert tot bewegen en sporten. Daarnaast stimuleren we om de ruimte uitnodigend, veilig en toegankelijk in te richten"
- H6.12 "We ondersteunen bij het komen tot eigentijdse sociale ontmoetingsplekken"
- H6.12 "We stimuleren om bij ruimtelijke ontwikkelingen aandacht te hebben voor ruimte voor ontmoeting"
- H6.12 "We ondersteunen initiatieven die bijdragen aan een inclusievere samenleving. Daarvoor is een toegankelijke openbare ruimte van groot belang"
- H6.12 "Met ons beleid voor Sociale Kwaliteit stimuleren en ondersteunen we maatschappelijke initiatieven"

De provincie zet in op een regionale aanpak waarin de drie Overijsselse Dagelijkse Stedelijke Systeem worden versterkt. Een goede bereikbaarheid binnen deze gebieden bevordert de kansen die iemand heeft om deel te nemen aan de samenleving. Daarnaast draagt de woningbouwopgave bij aan de regionale opgave rond de huisvesting van ouderen, starters en aandachtsgroepen. Een woning vormt de basis voor deelname aan de samenleving. Deze beleidskeuzes hebben daarom een **positieve invloed** op het aspect inclusiviteit.

Doordat de provincie in de programmering bij nieuwe plannen streeft naar 30% sociale huur van de woningen, neemt de ongelijkheid op basis van woonlocatie af. Er zal meer menging zijn tussen individuen van verschillende economische statussen. Naar verwachting heeft dit een **licht positieve invloed** op de mate waarin de plek waar iemand woont of opgroeit bepaalt wat diens kansen zijn om deel te nemen aan de samenleving. Echter bevat de visie geen uitwerking die bijdraagt aan de gewenste verdeling van de programmering. Het is daarom niet goed te beoordelen wat de invloed heeft van dit beleid op het aspect inclusiviteit.

Daarnaast ondersteunt de provincie initiatieven die bijdragen aan een inclusievere samenleving en staat inclusiviteit van het openbaar/publiek vervoer hoog op de agenda van de provincie. Ook ondersteunt de provincie om te komen tot sociale ontmoetingsplekken, een beweegvriendelijke omgeving, ruimte voor ontmoeting en maatschappelijke initiatieven. Dit zijn zaken die bijdragen aan een inclusieve samenleving en de kansen om deel te nemen aan de samenleving. De uitwerking van dit beleid is echter nog onvoldoende uitgewerkt, ook heeft de provincie voornamelijk een ondersteunende rol, hierdoor is het effect beperkt en het resultaat sterk afhankelijk van de inspanning van andere partijen. De invloed van dit beleid op het aspect inclusiviteit is daarom **niet te beoordelen**.

Al met al is de invloed van het beleid van de omgevingsvisie op het aspect inclusiviteit beperkt. Een deel van het beleid heeft een (licht) positieve invloed en de invloed van een deel van het beleid is niet te beoordelen.

Aspect	Doel	Criterium	Effect NOO
Inclusiviteit	Inclusieve Overijsselse samenleving, waarin iedereen mee kan doen	De mate waarin de plek waar je woont of opgroeit bepaalt wat je kansen zijn om deel te nemen aan de samenleving	

3.3 (Sociale) Veiligheid

Deze paragraaf bevat een beschrijving van de effecten van de ontwerp-Omgevingsvisie op de (sociale) veiligheid. Aangezien er geen relatie is tussen het RWP en (sociale) veiligheid is hiervan geen effectbeoordeling opgenomen.

3.3.1 Beoordelingskader

Voor het aspect (sociale) veiligheid zijn de effecten op het criterium: 'de (ervaren) (sociale) veiligheid' beoordeeld. Tabel 3.3 toont op welke wijze de invloed van het beleid op dit criterium is beoordeeld.

Tabel 3-3 Klassengrenzen bij de beoordeling van het aspect (sociale) veiligheid

Pictogram	Beoordeling	Klassegrenzen
	Positieve invloed	De ontwikkeling zorgt voor een zekere toename van de ervaren (sociale) veiligheid.
	Licht positieve invloed	De ontwikkeling zorgt voor een lichte toename van de ervaren (sociale) veiligheid.
	Neutrale invloed	De ontwikkeling heeft een neutrale invloed op de ervaren (sociale) veiligheid.
	Licht negatieve invloed	De ontwikkeling zorgt voor een lichte afname van de ervaren (sociale) veiligheid.
	Negatieve invloed	De ontwikkeling zorgt voor een zekere afname van de ervaren (sociale) veiligheid.
	Niet te beoordelen	Het beleid is niet of te beperkt te beoordelen op het aspect (sociale) veiligheid.

3.3.2 Effectbeoordeling ontwerp-Omgevingsvisie

Relevante beleidskeuzes

- H2.6 "We benutten de ruimte binnen de bebouwde kom om kwalitatief goede woon-, leef- en werkmilieus te ontwikkelen. We werken hiermee aan nabijheid. Door slim te programmeren besparen we ruimte en stimuleren we de mobiliteitstransitie"
- H2.6 "Bij inbreiding én uitbreiding is er oog voor hoogwaardige kwaliteit van de openbare ruimte"
- H2.6 "Bij inbreiding moet wel rekening gehouden worden met de bestaande omgeving – schaal, kwaliteiten en identiteit – en met ruimte voor andere grote opgaven op het gebied van biodiversiteit, klimaatverandering, duurzaamheid en ook brede welvaart. De uitwerking hiervan kan plaatsvinden in een stedenbouwkundig plan"
- H2.8 "Wij zetten in op een regionale aanpak waarin we de drie Overijsselse Dagelijkse Stedelijke Systeem versterken en daarbij ruimte bieden om te bouwen voor lokale behoefte."
- H6.7 "Vanuit oogpunt voor zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik geven we de voorkeur aan inbreiding boven uitbreiding"
- H6.11 "Het voorkomen van verdere lichthinder, verstoring en gezondheidsschade als gevolg van lichthinder. Naast schade voor de gezondheid van mensen, is er ook natuurschade door overmatige verlichting. De sociale veiligheid dient bij het voorkomen van lichthinder vanzelfsprekend gewaarborgd te blijven"
- H6.12 "We ondersteunen bij het komen tot eigentijdse sociale ontmoetingsplekken"
- H6.12 "We stimuleren om bij ruimtelijke ontwikkelingen aandacht te hebben voor ruimte voor ontmoeting"
- H6.12 "Met ons beleid voor Sociale Kwaliteit stimuleren en ondersteunen we maatschappelijke initiatieven"

Belangrijke aspecten die in het algemeen bijdragen aan sociale veiligheid zijn onder andere: veiligheid in de openbare ruimte, sociale cohesie en preventie en interventie (denk hierbij aan buurtpreventieteams of educatieprogramma's over geweldspreventie). De provincie Overijssel zet met de ontwerp-Omgevingsvisie in op het benutten van de ruimte binnen de bebouwde kom om kwalitatief goede woon-, leef- en werkmilieus te ontwikkelen. De DSS regio's worden versterkt waardoor naar verwachting meer samenhang ontstaat in deze gebieden. Er wordt ingezet op inbreiding én uitbreiding, is er oog voor hoogwaardige kwaliteit van de openbare ruimte en wordt rekening gehouden met de bestaande omgeving. Hoogwaardige woon-, leef- en werkmilieus en kwaliteit van de openbare ruimte hebben in potentie een **positieve invloed** op de ervaren (sociale) veiligheid, namelijk: veiligheid in de openbare ruimte.

Daarnaast blijft bij het voorkomen van verdere lichthinder binnen de provincie Overijssel de sociale veiligheid gewaarborgd. Het effect hiervan is **neutraal**, omdat wordt beoogd de huidige situatie te behouden.

Tot slot stimuleert de provincie bij ruimtelijke ontwikkelingen aandacht te hebben voor ruimte voor ontmoeting. Eigentijdse sociale ontmoetingsplekken bieden de ruimte om een cultuur te creëren waar bewoners elkaar kennen en de sociale veiligheid binnen de provincie te vergroten. Ook stimuleert de provincie maatschappelijke initiatieven die de sociale veiligheid kunnen bevorderen. Wegens de stimulerende rol van de provincie is de invloed van dit beleid **niet te beoordelen**. De impact van het beleid op de (ervaren) (sociale) veiligheid is namelijk afhankelijk van de mate waarin andere partijen sociale ontmoetingsplekken realiseren.

Al met al is de invloed van het beleid in de omgevingsvisie op het aspect '(sociale) veiligheid' zowel licht positief, neutraal als niet te beoordelen.

Aspect	Doel	Criterium	Effect NOO
(Sociale) veiligheid	Geen duidelijk doel geformuleerd	De (ervaren) (sociale) veiligheid	

3.4 Gezondheidsbevordering

Deze paragraaf bevat een beschrijving van de effecten van de ontwerp-Omgevingsvisie op gezondheidsbevordering. Aangezien er geen relatie is tussen het RWP en gezondheidsbevordering is hiervan geen effectbeoordeling opgenomen.

3.4.1 Beoordelingskader

Voor het aspect gezondheidsbevordering zijn de effecten op het criterium: 'het aandeel inwoners met een gezonde leefstijl' beoordeeld. Tabel 3.4 toont op welke wijze de invloed van het beleid op dit criterium is beoordeeld.

Tabel 3-4 Klassengrenzen bij de beoordeling van het aspect gezondheidsbevordering

Pictogram	Beoordeling	Klassegrenzen
	Positieve invloed	Een zekere toename van het aandeel inwoners met een gezonde leefstijl, de vervoerskeuze en de beweegvriendelijkheid van de leefomgeving.
	Licht positieve invloed	Een lichte toename van het aandeel inwoners met een gezonde leefstijl, de vervoerskeuze en de beweegvriendelijkheid van de leefomgeving.
	Neutrale invloed	Een neutrale invloed op het aandeel inwoners met een gezonde leefstijl, de vervoerskeuze en de beweegvriendelijkheid van de leefomgeving.
	Licht negatieve invloed	Een lichte afname van het aandeel inwoners met een gezonde leefstijl, de vervoerskeuze en de beweegvriendelijkheid van de leefomgeving.
	Negatieve invloed	Een zekere afname van het aandeel inwoners met een gezonde leefstijl, de vervoerskeuze en de beweegvriendelijkheid van de leefomgeving.
	Niet te beoordelen	Het beleid is niet of te beperkt te beoordelen op het aspect gezondheidsbevordering.

3.4.2 Effectbeoordeling ontwerp-Omgevingsvisie

Relevante beleidskeuzes

- H2.6 “We benutten de ruimte binnen de bebouwde kom om kwalitatief goede woon-, leef- en werkmilieus te ontwikkelen. We werken hiermee aan nabijheid. Door slim te programmeren besparen we ruimte en stimuleren we de mobiliteitstransitie. Door te verdichten op goed bereikbare plekken met oog voor het creëren van nabijheid, worden mogelijkheden voor levendigheid gecreëerd en wordt bespaard op ruimte die benodigd is voor mobiliteit”
- H2.6 “Bij inbreiding moet wel rekening gehouden worden met de bestaande omgeving – schaal, kwaliteiten en identiteit – en met ruimte voor andere grote opgaven op het gebied van biodiversiteit, klimaatverandering, duurzaamheid en ook brede welvaart. De uitwerking hiervan kan plaatsvinden in een stedenbouwkundig plan”
- H2.8 “Wij zetten in op een regionale aanpak waarin we de drie Overijsselse Dagelijkse Stedelijke Systeem versterken en daarbij ruimte bieden om te bouwen voor lokale behoefte”
- H6.7 “We stimuleren functiemening op (binnenstedelijke) werklocaties door (creatieve) bedrijvigheid samen te laten gaan met horeca, sporten, cultuur, ontmoeting, vrijetijdsbesteding en onderwijs”
- H6.9 “Duurzame mobiliteit richt zich op schonere mobiliteit (zero emissie), maar ook op minder en ander gebruik van mobiliteit. Een uitgangspunt hierbij is het STOMP-principe”
- H6.10 “Routestructuren voor varen, wandelen, fietsen en ruiters zijn van groot belang voor de recreatiebehoefte van eigen inwoners en die van inkomende gasten. Vanaf 2013 ligt het beheer en onderhoud van routestructuren bij gemeenten. Wel bekijken we hoe het thema routestructuren kan integreren met opgaven voor infrastructuur, wonen en landelijk gebied”
- H6.12 “We stimuleren een beweegvriendelijke omgeving die stimuleert tot bewegen en sporten. Daarnaast stimuleren we om de ruimte uitnodigend, veilig en toegankelijk in te richten”

- H6.12 “Door de fysieke ruimte en leefomgeving van inwoners gezonder in te richten kan veel gezondheidswinst worden geboekt en levert de omgeving zo een bijdrage aan de ervaren (positieve) gezondheid van inwoners”

Over het algemeen zet de provincie in goede kwaliteit woon-, leef- en werkmilieus. Gezondheidsbevordering en dus de mogelijkheid voor een gezonde leefstijl, vervoerskeuze en de beweegvriendelijkheid van de leefomgeving zijn hier integraal onderdeel van. Er wordt ingezet op sterke DSS-regio's waarvoor (sport)voorzieningen goed bereikbaar worden gemaakt voor inwoners. Ook wordt functiemening gestimuleerd waardoor werklocaties samengaan met bijvoorbeeld sport. Als gevolg van deze maatregelen is de fysieke leefomgeving ingericht om de gezondheid van inwoners te bevorderen.

De provincie bekijkt ook hoe routestructureren voor varen, wandelen, fietsen en ruiters geïntegreerd kunnen worden met opgaven voor infrastructuur, wonen en landelijk gebied. Door meer mogelijkheden tot bewegen te bieden, ontstaat een groter aandeel inwoners met een gezonde levensstijl. Dit heeft een **positieve invloed** op de gezondheidsbevordering. De toegankelijkheid van groen kan ook bijdragen aan een actievere levensstijl. De invloed van de Omgevingsvisie op dit aspect is toegelicht in paragraaf 3.5 van dit rapport. Daarnaast is het STOMP-principe (Stappen, Trappen, OV, Mobiliteitsdiensten, Privéauto) een uitgangspunt voor duurzame mobiliteit binnen de provincie Overijssel in de omgevingsvisie. Dit zorgt in potentie ervoor dat mensen vaker kiezen voor lopen en fietsen ten opzichte van de auto. Dit heeft een **positieve invloed** op de gezondheidsbevordering, omdat mensen meer gaan bewegen.

Tenslotte stimuleert provincie een beweegvriendelijke omgeving. Gezien de stimulerende rol van de provincie is het resultaat afhankelijk van de inspanning van andere partijen. Daarom is de invloed van deze beleidskeuze **niet te beoordelen**.

Samenvattend kent de omgevingsvisie van de provincie Overijssel zowel beleid met een positieve invloed als beleid waarvan de invloed niet te bepalen is op het aspect gezondheidsbevordering.

Aspect	Doel	Criterium	Effect NOO
Gezondheidsbevordering	In 2040 voldoen aan de doelstellingen uit het preventieakkoord	Het aandeel inwoners met een gezonde leefstijl	

3.5 Toegankelijk groen

3.5.1 Beoordelingskader

Voor het aspect toegankelijk groen zijn de effecten op het criterium: ‘afstand en toegankelijkheid van woningen tot groenvoorzieningen’ beoordeeld. Tabel 3.5 toont op welke wijze de invloed van het beleid op dit criterium is beoordeeld.

Tabel 3-5 Klassengrenzen bij de beoordeling van het aspect toegankelijk groen

Pictogram	Beoordeling	Klassegrenzen
	Positieve invloed	De ontwikkeling zorgt voor een zekere afname van de afstand tot toegankelijk groen en groenvoorzieningen.
	Licht positieve invloed	De ontwikkeling zorgt voor een lichte afname van de afstand tot toegankelijk groen en groenvoorzieningen.
	Neutrale invloed	De ontwikkeling heeft een neutrale invloed op de afstand tot toegankelijk groen en groenvoorzieningen.
	Licht negatieve invloed	De ontwikkeling zorgt voor een lichte toename van de afstand tot toegankelijk groen en groenvoorzieningen.
	Negatieve invloed	De ontwikkeling zorgt voor een zekere toename van de afstand tot toegankelijk groen en groenvoorzieningen.
	Niet te beoordelen	Het beleid is niet of te beperkt te beoordelen op het aspect toegankelijk groen.

3.5.2 Effectbeoordeling ontwerp-Omgevingsvisie

Relevante beleidskeuzes:

- H2.6 “We benutten de ruimte binnen de bebouwde kom om kwalitatief goede woon-, leef- en werkmilieus te ontwikkelen. We werken hiermee aan nabijheid. Door slim te programmeren besparen we ruimte en stimuleren we de mobiliteitstransitie. Door te verdichten op goed bereikbare plekken met oog voor het creëren van nabijheid, worden mogelijkheden voor levendigheid gecreëerd en wordt bespaard op ruimte die benodigd is voor mobiliteit”
- H2.6 “Bij inbreiding moet wel rekening gehouden worden met de bestaande omgeving – schaal, kwaliteiten en identiteit – en met ruimte voor andere grote opgaven op het gebied van biodiversiteit, klimaatverandering, duurzaamheid en ook brede welvaart. De uitwerking hiervan kan plaatsvinden in een stedenbouwkundig plan”
- H2.10 “Natuur dichterbij mensen brengen door kennis en bewustzijn bij onze inwoners en ondernemers over de sociale, economische en maatschappelijke meerwaarde van natuur in de eigen omgeving te vergroten”
- H2.10 “Wij zetten in op werken aan biodiversiteitsverbetering, binnen Natura 2000 gebieden en ons Nationaal Natuur Netwerk, toewerken naar 10% Groen-Blauwe dooradering en werken aan de basiskwaliteit natuur”
- H6.4 “Uitvoering van herstel en beheermaatregelen in en om Natura 2000 gebieden doen we via het programma Ontwikkelopgave”
- H6.4 “We werken aan het dichterbij brengen van natuur en landschap bij mensen. Ons kader is het beleven, benutten en beschermen van natuur via het programma Natuur voor Elkaar”
- H6.7 “Vanuit oogpunt voor zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik geven we de voorkeur aan inbreiding boven uitbreiding”
- H6.7 “De Rijksopgave rond woningbouw heeft geleid tot de interbestuurlijke afspraak die is vastgelegd in twee woondeals, om 47.300 woningen te bouwen in Overijssel een ambitie van 60.000 woningen. (Interbestuurlijke afspraak rijk-provincie-gemeenten: woondeals)”

- *H6.7 “Bij nieuwe ontwikkelingen worden klimaatrobuste ontwerpprincipes gehanteerd. De Maatlat groene klimaatadaptieve gebouwde omgeving kan hiervoor gebruikt worden (Maatlat groene klimaatadaptieve gebouwde omgeving - Klimaatadaptatie (klimaatadaptatienederland.nl)”*
- *H6.10 “In vrijetijdslandschappen komen verschillende lagen samen en versterken elkaar; natuur, landschap, (agrarische) cultuur, erfgoed, wonen, werken, recreëren”*
- *H6.10 “Routestructuren voor varen, wandelen, fietsen en ruiters zijn van groot belang voor de recreatiebehoefte van eigen inwoners en die van inkomende gasten. Vanaf 2013 ligt het beheer en onderhoud van routestructuren bij gemeenten. Wel bekijken we hoe het thema routestructuren kan integreren met opgaven voor infrastructuur, wonen en landelijk gebied”*
- *De kaart Natuur bij de Nieuwe Omgevingsvisie Overijssel (bijlage), te weten:*
 - *Natuurinclusieve steden en dorpen*
 - *Uitwerkingsgebied ontwikkelopgave Natura 2000*

Het Rijk kent een flinke opgave rond wonen, dit heeft geleid tot de afspraak om 47.300 nieuwe woningen te bouwen in Overijssel. De provincie geeft de voorkeur aan inbreiding boven uitbreiding, en houdt hierbij rekening met de bestaande omgeving. Er wordt ingezet om kwalitatief goede woon-, leef- en werkmilieus te ontwikkelen. (Toegankelijk) groen is hier een wezenlijk onderdeel van. Een risico van de verstedelijking is dat groen verdwijnt en daarom de afstand tot groen toeneemt. Er wordt daarom gesproken van een mogelijk **(licht) negatieve invloed**.

Enschede, Hengelo, Almelo, Tubbergen, Hardenberg, Zwolle, Raalte, Deventer, Kampen en Steenwijk zijn aangewezen gemeenten waarin wordt gezocht naar natuurinclusiviteit (zie kaart bijlage Natuur van de Omgevingsvisie). Door meer natuur in de stad te brengen neemt de afstand en toegankelijkheid van groen toe in deze steden. Ook worden bij nieuwe ontwikkelingen klimaatrobuste ontwerpprincipes gehanteerd. Dit draagt in principe positief bij aan het aandeel groen. Dit beleid heeft daarom een **positieve invloed** op de afstand en toegankelijkheid van woningen tot groenvoorzieningen. Op deze kaart staan ook een aantal gebieden als ‘Uitwerkingsgebied Ontwikkelopgave N2000’. Afhankelijk van de ontwikkelopgave in deze uitwerkingsgebieden kan de afstand van bepaalde woningen tot het groen afnemen. Ook dit heeft een **positieve invloed** op het aspect ‘toegankelijk groen’. Tevens werkt de provincie aan het dichterbij brengen van natuur en landschap bij mensen via het programma Natuur voor Elkaar. Dit heeft een **positieve invloed** op de indicator toegankelijk groen. Daarnaast bekijkt provincie hoe routestructuren voor varen, wandelen, fietsen en ruiters geïntegreerd kunnen worden met opgaven voor infrastructuur, wonen en landelijk gebied. Als gevolg hiervan wordt het groen in de provincie toegankelijker. Ook streeft de provincie naar gemiddeld 10% groenblauwe dooradering. Hierdoor neemt het toegankelijke groen toe en dit heeft een **positieve invloed** op deze indicator.

Ook bevat de omgevingsvisie beleid waarvan de invloed op de toegang tot groenvoorzieningen nog niet te bepalen is. Dit geldt voor de beleidsuitspraak: “Wij zetten in op: *Natuur dichterbij mensen brengen door kennis en bewustzijn bij onze inwoners en ondernemers over de sociale, economische en maatschappelijke meerwaarde van natuur in de eigen omgeving te vergroten*”. De invloed van deze beleidskeuze op de afstand en toegankelijkheid van woningen tot groenvoorzieningen is op voorhand niet te bepalen, en valt daarom in de categorie: **‘niet te beoordelen’** beleidsuitspraken.

Al met al is de invloed van beleid van de Omgevingsvisie op het aspect 'toegankelijk groen' dus positief, licht negatief en niet te bepalen.

Aspect	Doel	Criterium	Effect NOO
Toegankelijk groen	Verbeteren van de toegang tot groenvoorzieningen	Afstand en toegankelijkheid van woningen tot groenvoorzieningen	

3.5.3 Effectbeoordeling RWP

Relevante beleidskeuzes:

- H2.3.1 "We willen procesmatige ondersteuning bieden afhankelijk van de voortgang van een ontwikkeling. We bieden procesmatige ondersteuning in locatiekeuze, gebiedsinrichting en bouwwijze van toekomstige ontwikkelingen"
- H4.3.2 "Door aanleg van meer groen en het herstellen van veenweidegebieden wordt op een natuurlijke manier de sponswerking van het landschap vergroot"

Het Regionaal Waterprogramma zet in op ruimtelijke adaptatie. Het overkoepelende doel ten aanzien van ruimtelijke adaptatie is dat Overijssel in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht. De provincie wil procesmatige ondersteuning bieden wat betreft locatiekeuze, gebiedsinrichting en bouwwijze van toekomstige ontwikkeling. In potentie kan de locatiekeuze, gebiedsinrichting en bouwwijze van toekomstige ontwikkelingen bijdragen aan de afstand en toegankelijkheid van woningen tot groenvoorzieningen. Gezien de rol van de provincie is het effect van deze maatregel nog **niet te beoordelen**. Deze beleidskeuze is daarom ook als zodanig beoordeeld.

Daarnaast wordt op een natuurlijke manier de sponswerking van het landschap vergroot door aanleg van meer groen en het herstellen van veenweidegebieden. Door aanleg van meer groen wordt de afstand van woningen tot groenvoorzieningen waarschijnlijk verkleind. Er is sprake van een **licht positieve invloed**.

Concluderend heeft het RWP een licht positieve invloed en invloed die nog niet te bepalen is op het aspect 'toegankelijk groen', met als criterium: 'afstand en toegankelijkheid van woningen tot groenvoorzieningen'.

Aspect	Doel	Criterium	RWP
Toegankelijk groen	Verbeteren van de toegang tot groenvoorzieningen	Afstand en toegankelijkheid van woningen tot groenvoorzieningen	

Aangezien er geen relatie is tussen de alternatieven van het RWP en het aspect 'toegankelijk groen', is hiervan geen effectbeoordeling opgenomen.

4 Mitigerende maatregelen

In hoofdstuk 3 is omschreven dat er geen negatieve invloeden optreden als gevolg van de Omgevingsvisie of het Regionaal Water Programma op de aspecten: 'sociale samenhang', 'inclusiviteit', '(sociale) veiligheid' en 'gezondheidsbevordering' van het thema Welzijn. Er zijn daarom in dit hoofdstuk daarom alleen mitigerende maatregelen en/of beleidsaanpassingen voorgesteld die nodig zijn om significante gevolgen te verminderen of weg te nemen voor het aspect: 'toegankelijk groen'.

4.1 Mitigerende maatregelen

Voor het aspect toegankelijk groen zijn mitigerende maatregelen mogelijk, namelijk:

- Gezien de woningbouwopgave wordt geadviseerd om eisen aan de oppervlakte en invulling van het groen te stellen om toegankelijk groen te kunnen garanderen. Dit kan worden vastgesteld in de provinciale verordening middels een instructieregels naar gemeente. De eis: 'Het horizontale en verticale oppervlak wordt in samenhang met de groenblauwe structuren in de bredere omgeving ingericht en creëert een hoogwaardige habitat voor ten minste gebouw bewonende soorten' kan bijvoorbeeld worden gesteld om de groenblauwe structuur en biodiversiteit te versterken op de planlocatie en in de directe stedelijke omgeving.⁶ Ook de 3-30-300-regel kan bijdragen aan toegankelijk groen. Om aan de 3-30-300-regel te voldoen moet een pand voldoen aan elk van de drie losse onderdelen van de regel
 - De 3-regel staat voor het zicht op drie 'significante' bomen vanuit elk (woon)pand. Een boom heeft dan een kroonoppervlak (of kroonprojectie) van 28 m² en die staat binnen 25 meter van het pand
 - De 30-regel staat voor het percentage boomkroonbedekking in de directe omgeving (500 meter) van een pand
 - De 300-regel staat voor de maximale afstand in meters tot een park of koele openbare plek/plantsoen vanaf een pand

4.2 Aanbevelingen voor het vervolg

De provincie ondersteunt en stimuleert maatschappelijke initiatieven zoals eigentijdse sociale ontmoetingsplekken, een beweegvriendelijke omgeving en initiatieven die bijdragen aan een inclusievere samenleving. Om het doelbereik te vergroten kunnen concrete doelen en eisen worden gesteld voor bestaande bouw en nieuwe ontwikkelingen betreffende sociale samenhang (faciliteiten), inclusiviteit (inrichtingseisen), (sociale) veiligheid, gezondheidsbevordering en toegankelijk groen. Deze begrippen verder concretiseren en kwantificeren in de uitwerking van het beleid draagt positief bij aan het thema welzijn, als dit ook in afstemming gebeurt met de partijen als gemeentes, woningcorporaties en welzijnsorganisatie.

⁶ [Biodiversiteit | Bouw Adaptief](#)